

Opinnäytetyö (AMK)

Musiikin koulutusohjelma

Musiikkipedagogi

2011

Miia Reko

ALOITETAAN YHDESSÄ!

– alkeisvaskiryhmä Torvikerhon
perustamissuunnitelma

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Musiikin koulutusohjelma|Musiikkipedagogi

2011 | 34 sivua + liitteet 30 sivua

Vesa Kankaanpää, Soili Lehtinen

Miia Reko

ALOITETAAN YHDESSÄ! - alkeisvaskiryhmä Torvikerhon perustamissuunnitelma

Opinnäytetyöni koostuu vaskipuhaltimien alkeisopetusryhmän toimintasuunnitelmasta ja siihen liittyvien taustatekijöiden ja toiminnan pohdiskelusta. Työni on suunnitelma alkeisryhmän perustamisesta ja sen toiminnasta. Suunnitelma on kehitetty 7-8- vuotiaiden lasten soitonopetukseen kehittelemääni Torvikerhometodia soveltaen. Metodi perustuu kokonaisvaltaiseen musiikin oppimiseen. Olen ottanut metodiini runsaasti vaikutteita Ruotsissa kehitetystä ja toteutetusta Brasslek- metodista sekä musiikkileikkikoulun toimintatavoista. Pohdin työssäni luentomateriaali- sekä kirjallisuuslähteitä apuna käyttäen myös ryhmäopetusta, sen haasteita ja sen tarjoamia mahdollisuuksia, sekä ryhmänohjaajan ominaisuuksia ja toimintaa.

ASIASANAT:

alkeisopetus, musiikki, kokonaisvaltainen oppiminen, soiton opetus, ryhmäopetus, vaskipuhaltimet,

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree programme in music | Music Pedagogue

2011 | 34 pages + appendices 30 pages

Instructors: Soili Lehtinen and Vesa Kankaanpää

Miia Reko

LET'S START TOGETHER! -establishment plan of elementary group for brass players called "Torvikerho"

My bachelor's thesis consist the plan of group teaching method for elementary brass players. In my thesis I also reflect factors underlying the group teaching and the action of group. The plan is developed for teaching 7-8 years old children. My method is based on holistic learning in music. I have a lot of influence from Swedish Brasslek- method and music play school practices. I also reflect in my thesis about group teaching and its challenges and possibilities and also operation and properties of group teacher.

KEYWORDS:

brass instruments, elementary teaching, group teaching, holistic learning, music, teaching of the playing,

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 OMA TAUSTANI MUUSIKKONA JA PEDAGOGINA	9
3 RYHMÄ JA SEN PERUSTAMINEN	12
3.1 Ryhmä	12
3.2 Ryhmän merkitys	13
3.3 Alkeisvaskiryhmä "Torvikerhon" perustaminen	14
3.4 Ryhmän perustamiseen liittyvät haasteet	15
3.5 Torvikerhon soitinvalinnat ja -esittelyt	16
3.6 Kokeiluehdotus Pohjois- Helsingin musiikkiopistolle alkeisvaskiryhmästä lukuvuodeksi 2012 – 2013	18
4 RYHMÄN TOIMINNAN SUUNNITTELU	19
4.1 Suunnittelutyö	19
4.2 Torvikerhon toimintasuunnitelma syyslukukaudelle	20
4.3 Torvikerho- tunnin rakenne	20
4.4 Torvikerhon toimintatavat	21
5 RYHMÄN OHJAAJA	24
5.1 Millainen on hyvä ryhmänohjaaja?	24
5.2 Ryhmänohjaajan tärkeimmät tehtävät	25
5.3 Ryhmänohjaajana Torvikerhossa	26
6 RYHMÄN TOIMINTA	27
6.1 Ryhmän vaiheet	27
6.2 Tutustuminen	28

6.3 Toiminnassa vastaan tulevat haasteet ja ongelmat	29
6.4 Toiminnan hyödyt, mahdollisuudet ja vahvuudet	30
6.5 Vanhempien rooli lasten harrastuksessa	30
7 POHDINTAA	32
LÄHTEET	34

LIITTEET

- Liite 1: Torvikerhon toimintasuunnitelma syyslukukaudelle
- Liite 2: Torvikerhon jaksosuunnitelma
- Liite 3: Torvikerhon tuntisuunnitelmat

1 JOHDANTO

Ryhmäopetus tuntuu soitonopettajista usein haastavalta. Soitonopettajan koulutukseen ei ole juurikaan sisältynyt ryhmänohjaukseen tähtäävää opetusta, sillä koulutus on keskittynyt lähinnä opettajan ja yhden oppilaan välisen opetuksen ja oppimisen kehittämiseen.

Ryhmässä oleminen ja sen avulla oppiminen on kuitenkin yleensä hyvin antoisaa ja mukavaa, jos ilmapiiri ryhmässä on turvallinen ja avoin. Vertaistuki ja vuorovaikutus on mielestäni myös ryhmässä tekemisen parhaita puolia. Kokemukseni mukaan soitonopettajat kaipaavat tietoa ryhmäopetuksesta ja erityisesti ryhmänhallintaan liittyvistä asioista. Useissa musiikkiopistoissa ollaan halukkaita kehittämään erilaisia ryhmäopetusmuotoja. Yksilöopetus koetaan toki tärkeänä, mutta varsinkin lasten soitonopetukseen haluttaisiin havaintojeni perusteella enemmän ryhmäopetusta.

Työpaikassani Pohjois- Helsingin musiikkiopistossa halutaan kehittää erityisesti 7-8- vuotiaille suunnattua ryhmämuotoista soiton alkeisopetusta. Koetaan, että musiikkileikkikoulun ja yksilöllisen soittotunnin ilmapiirit ovat keskenään usein kovin erilaiset, ja hyppyä musiikkileikkikoulusta soittotunnille pidetään usein melko suurena.

Opinnäytetyössäni kehitän omaa Torvikerho- metodiani ryhmämuotoiseen vaskisoittimien alkeisopetukseen. Metodini tavoitteena on saavuttaa luonnollinen jatkumo musiikkileikkikoulusta soiton perusopetukseen. Opinnäytetyöni tavoite on kehittää huolellisesti suunniteltua ryhmäopetusta ja pohtia ryhmän opettamiseen liittyviä haasteita sekä ryhmän mahdollisuuksia ja vahvuuksia vaskisoittimien alkeisopetuksessa(liitteet 1-3).

Omaan metodiini olen ottanut paljon vaikutteita musiikkileikkikoulun työtavoista, sekä ruotsalaisesta Brasslek- metodista, joka perustuu myös lasten ryhmämuotoiseen alkeisopetukseen. Brasslek- metodin ovat kehittäneet Linköpingin musiikkikoulun soitonopettaja Ann- Mari Wangin sekä teoriaopettaja Hillevi Lars-

son. Brasslek- metodissa opetus on suunniteltu niin, että musisoiminen on kokonaisvaltaista, leikinomaista ja monipuolista (Wangin, A. 2005, 4). Edellä kuvatut työtavat ovat itselleni tuttuja musiikkileikkikoulusta, sillä toimin työkseni myös musiikkileikkikoulun opettajana. Musiikkileikkikoulua käyneet lapset kokevat ryhmässä olemisen ja tekemisen yleensä hyvin luonnollisena musisoinnin muotona. Ryhmämuotoinen soiton alkeisopetus tarjoaa tälle työskentelytavalle loistavat kehittämisen mahdollisuudet.

Suomalaiset vaskisoittajat, niin ammattilais- kuin harrastajapiireissäkin ovat huolissaan vaskimusiikin ja -muusikoiden tulevaisuudesta Suomessa. Syyinä pidetään heikkoa vaskisoitinten ja -soittajien tuntemusta, sekä nykyistä trendiä, jonka mukaan kaiken tulisi olla helppoa ja vaivatonta. Ryhmämuotoinen alkeisopetus kannustaa lapsia alusta alkaen yhdessä soittamiseen ja tekemiseen, mikä osaltaan taas auttaa pitämään soittoharrastuksen mielekkäänä, ja toivottavasti myös tuo uusia soittajia maamme puhallinpiireihin.

Haastattelin opinnäytetyötäni varten trumpetinsoitonopettaja Helena Sinisaloa Itä- Helsingin musiikkiperuskoulusta. Musiikkiperuskoulussa soittoa opiskellaan ryhmissä osana koulupäivää neljänä päivänä viikossa. Sain seurata Sinisalon opetusta 2- luokkalaisten trumpettistien ryhmätunnilla. Sinisalo on työskennellyt monta vuotta ryhmäopettajana, jonka lisäksi hän toimii myös yksilöopettajana ja johtaa puhallinorkestereita Itä- Helsingin musiikkiopistossa. Sinisalon mielestä instrumenttikohtainen ryhmäopetus on tärkeä osa alkeisopetusta, vaikkei sitä erikseen musiikkiopiston opetussuunnitelmassa vaaditakaan. Sinisalon ryhmätunneilla tärkeässä osassa on myös monipuoliset työtavat, kuten laulaminen ja liikkuminen soiton lisäksi (Sinisalo, H. 2010).

Leikki on lapsen työtapa. Lapsia opetettaessa tämä usein unohtuu. Soitonopiskelu on usein liian nuottikeskeistä, eikä leikille anneta tilaa. Opinnäytetyössäni esittelen Brasslek- metodin ja omien kokemuksieni pohjalta suunnittelemani erilaisia leikinomaisia tapoja opetella musiikkia vaskisoitinten alkeisryhmässä. Ne kuitenkin edellyttävät, että aikuinen ryhmänohjaaja on itsekin valmis heittäytymään leikkeihin mukaan.

Ryhmäopetuksen teoriaan paneutuessani olen käyttänyt pääasiallisina lähteinä Raimo Niemistön ”Ryhmän luovuus ja kehitysehdot”- kirjaa sekä Veli Kaukkilan ja Elisa Lehtosen kirjoittamaa ”Ryhmästä enemmän- käsikirja ryhmänohjaajan taitoja tarvitsevalle”- kirjaa. Haluan tässä työssä avata ryhmään liittyviä käsitteitä ja ryhmän toiminnan ilmiöitä, ja sitä kautta analysoida miten ne ilmenevät Torvikerhon toiminnassa.

Syyskuussa 2011 järjestettiin Suomen musiikinopettajien liiton toimesta ryhmäpedagogiikkaseminaari, jossa kuultiin mielenkiintoisia luentoja ryhmäpedagogiikasta ja erilaisista ryhmäopetuksen muodoista. Pop&Jazz Konservatorion bändiopettaja Junnu Kataja luennoi seminaarissa ryhmän ohjaamisesta. Käytän kirjallisuuslähteiden lisäksi myös Katajan luentomateriaaleja työni lähteinä. Torvikerhon toimintaa ja sen suunnittelua pohtiessani olen käyttänyt apunani Marja Hongisto- Åbergin, Anne Lindeberg- Piironen sekä Leena Mäkisen kirjoittamaa teosta ”Musiikki varhaiskasvatuksessa”.

2 OMA TAUSTANI MUUSIKKONA JA PEDAGOGINA

Aloin soittamaan pianoa 5-vuotiaana ensin korvakuulon avulla erilaisia melodioita tapaillen, kunnes vanhempani veivät minut pianotunneille. Yksityisopetus tuntui silloin minusta pelottavalta ja nuottien oppiminen vaikealta. Ala-asteikäisenä aloitin myös laulamisen lapsikuorossa. 11-vuotiaana kesäleirillä kuulin ensimmäisen kerran nuorisopuhallinorkesteria. Silloisella kotipaikkakunnallani Säkylässä toimi ja toimii edelleen aktiivinen nuorisopuhallinorkesteri Tuulimyllyn puhaltajat. Leirillä nuorten yhteissoitto ja ryhmähenki sekä erilaiset puhallinsoittimet saivat minut kiinnostumaan orkesterisoitosta ja puhaltimista. Orkesteria johti aktiivinen säkyläläinen luokanopettaja, joka johti myös lapsikuoroa, jossa lauloin. Leirillä sain kokeilla pasuunaa, josta en kuitenkaan onnistunut heti saamaan ääntä. Syksyllä orkesterinjohtaja soitti minulle, ja kertoi, että varastossa oli yksi trumpetti, jota pääsin kokeilemaan. Sain siitä melko helposti äänen, joten se tuntui hyvältä valinnalta ja sain viedä sen kotiin.

Orkesteri toimi silloin kansalaisopiston piirissä, joten aloitin kansalaisopistossa soittotunneilla käymisen (nykyään Tuulimyllyn puhaltajat toimii musiikkiopiston alaisuudessa). Kansalaisopiston opetus on aina ryhmämuotoista, ja sainkin aloittaa soittotunnit yhdessä kahden kaverini kanssa, jotka myös aloittivat trumpetinsoiton. Soittotunneilla oli mukavaa, ja kavereiden kanssa tunneilla soittaessa myös oman soiton kehityksen seuraaminen tuntui hyvältä, koska vieressä oli samassa lähtöpisteessä olevia kavereita, eikä pelkästään aikuinen soitonopettaja. Opetus ei ollut kallista, ja instrumentin sai aluksi lainata/vuokrata kansalaisopistosta.

Vuoden soittotunneilla käymisen jälkeen pääsin myös mukaan soittamaan ”Tuulimyllyn piipareihin”, eli Tuulimyllyn puhaltajien alkeisorkesteriin. Syyskauden piipareissa soitettuani pääsinkin sitten Tuulimyllyn puhaltajiin. Orkesterissa koki soittamisen ilon ja yhteenkuuluvuuden tunteen samankaltaisten ihmisten parissa. Soittaminen ei nojannut suorituksiin, vaan sitä toteutettiin hyvässä hengessä hienossa yhteisössä. Orkesterissa soittaminen on ollut tärkeä osa mu-

siikkikasvatustani ja iso innoittajani. Ilman sitä en varmastikaan olisi hakeutunut alalle, tai edes soittaisi trumpettia.

Opetan työkseni kahdessa musiikkiopistossa. Pitäjänmäen musiikkiopistossa toimin musiikkileikkikoulun opettajana ja Pohjois-Helsingin musiikkiopistossa trumpetinsoiton sekä pianonsoiton (alkeistaso) opettajana. Opiskelen Ammattikorkeakoulun musiikkipedagogi- tutkinnon lisäksi myös Sibelius-Akatemiassa musiikkikasvatusta. Työni ja elämäni musiikin parissa on siis hyvin monipuolista ja oppilaideni ikähaitari on alle vuoden ikäisistä vauvamuskarilaisista aikuisiin trumpetinsoiton harrastajiin.

Aloittaessani säännölliset soitonopettajan työt tuntiohjaajan sijaisena vuonna 2008 havahduin minulle täysin uuteen asiaan. Opetin lapsia, jotka kävivät soitotunneilla, mutta eivät soittaneet trumpettia missään orkesterissa tai yhtyeessä. Heille ainut sosiaalinen kontakti instrumenttinsa kanssa tapahtui opettajan kanssa soitotunnilla. Lapsi tarvitsee vertaistukea samanikäisistä ja samantasoisista soittajista. Opettaja tietenkin voi järjestää ainakin omille oppilailleen yhteissoittoa, mutta aina sen toteuttaminen ei esimerkiksi aikatauluista johtuen onnistu. Oppilaat saattavat olla myös hyvin eri tasoisia ja -ikäisiä, joten opettajan on tehtävä usein myös sovitusyötä saadakseen jokaiselle oppilaalle mielekästä soitettavaa.

Vähäisen yhteissoiton määrään vaikuttaa osaltaan myös nuorisopuhallinorkesteritoiminta Helsingissä. Se on mielestäni kaupungin kokoon nähden melko vähäistä. Toiminta ei myöskään ole kovinkaan näkyvää tai kuuluvaa. Toki tähän vaikuttaa osaltaan pääkaupunkiseudun monipuoliset harrastusmahdollisuudet, toisin kuin pienemmällä paikkakunnilla, joissa puhallinorkesteritoimintaan sitoutuminen koetaan ehkä helpompana, kuten myös tapahtumien markkinointi ja yleisön saaminen konsertteihin.

Haluan kehittää yhteis- ja ryhmäsoittoa omassa työssäni ja alkeisopetuksen saralla. Koen, että ryhmämuotoinen oppiminen on paras lähtökohta soittoharrastuksen aloittamiselle. Tämän opinnäytetyön myötä pystyn suunnittelemaan

tulevaisuudessa toivottavasti toteutuvaa metodiani ja selventää itselleni ryhmän toimintaa, ja siihen vaikuttavia asioita.

3 RYHMÄ JA SEN PERUSTAMINEN

3.1 Ryhmä

Tässä osiossa perehdyn ryhmän perustamiseen ja siihen liittyviin haasteisiin, sekä ryhmän toiminnan tavoitteisiin. Ennen sitä on kuitenkin hyvä määritellä hieman ryhmän käsitettä. Lähdeteoksia vertailllessani huomasin, että ryhmää voidaan tarkastella monin eri tavoin ja monista eri lähdökohdista. Niemistön mukaan ryhmän yleisiä tunnusmerkkejä ovat tietty koko, tarkoitus, säännöt, vuorovaikutus, työnjako ja roolit, sekä johtajuus (Niemistö, R. 2007, 16). Katajan mukaan ryhmän muodostaa useampi henkilö, mutta se ei tee heistä vielä ryhmää vaan ryhmän jäsenet ovat keskenään jonkinlaisessa riippuvuus- ja vuorovaikutussuhteessa (Kataja, J. 2011). Koen tämän ideaalitalanteeksi, johon päästään keskittymällä avoimen ja turvallisen ilmapiirin luomiseen. Ryhmään on mukava tulla, kun tietää, että siellä on myös hyvä olla.

Ryhmiä on erilaisia, ja ne voidaanakin jaotella ja nimetä ryhmän rakenteen mukaan esimerkiksi pien- ja suurryhmiin (Kaukkila, V. & Lehtonen, E. 2007, 17). Tarkastelen työssäni lähinnä pienryhmän toimintaa, koska suunnittelemani alkeisvaskiryhmän ihannekoko on mielestäni 5-10 soittajaa. Pienryhmän koen hyväksi vaihtoehdoksi, koska sen puitteissa pystyy paremmin työskentelemään myös yksilöllisellä tasolla. Koen myös ryhmänhallinnan helpommaksi pienemmässä ryhmässä. Niemistön mukaan verattuna suurryhmään pienryhmä on laadultaan aktiivinen, sen osallistuminen on tasaista, siitä muodostuu helposti persoonallinen, siinä on tietynlainen paine yhdenmukaisuuteen ja se on samanmielinen, sekä siinä on kehitysmahdollisuus itsenäisyyteen (2007, 59). Mielestäni nämä edellämainitut pienryhmään liitettävät ominaisuudet tukevat hyvin musiikin opiskelua.

Ryhmät voidaan jaotella ja nimetä myös toiminnan ja sen tarkoituksen mukaan, ja ryhmiä sovelletaan monilla eri elämän alueilla. (Kaukkila, V. & Lehtonen, E. 2007, 18, Niemistö, R. 2007, 24). Alkeisvaskiryhmän voi mieltää esimerkiksi

sekä harraste-, että toiminnalliseksi ryhmäksi, koska toiminta on konkreettista ja ryhmän toiminta on jäsenilleen mieluista tai hyödyllistä.

3.2 Ryhmän merkitys

Kouluikäisille lapsille kaverit ja ystävät ovat erittäin tärkeitä, kuten myös samais-tuminen kavereihin ja ryhmään kuulumisen tunne. Mielestäni nämä asiat puol-tavat ryhmäopetuksen lisäämistä kouluikäisten lasten soitonopetuksessa. Lap-set kehittyvät sosiaalisesti ja itsenäistyvät kouluikäisinä huomattavasti, mikä pääsee parhaiten tapahtumaan samanikäisten lasten kanssa ryhmässä toimit-taessa.

Olen aloittanut oman trumpetinsoiton opiskeluni ryhmäopetuksessa 12- vuoti-aana. Oppilaana koin ryhmässä soittamisen miellyttävänä. Soiton alkutaipaleel-la trumpetilla on vaikeaa tuottaa kauniita ääniä, ja jos vertailukohteena on vain opettajan soittamat ”täydelliset” äänet, soittotunnit ja soittaminen saattavat tun-tua oppilaasta melko masentavilta ja turhauttavilta. Kun omaa soittoaan pystyy vertaamaan samaan aikaan aloittaneen kaverin soittoon, pystyy realistisesti suhtautumaan myös omiin ”soraääniinsä”.

Sinisalo nostaa tärkeäksi asiaksi ryhmäsoitossa vuorovaikutuksen. Ryhmässä opitaan toisilta, ja hänen mielestään soittaminen yksilötasollakin kehittyy no-peimmin ryhmässä (Sinisalo, H. 2010). Työssäni musiikkileikkikoulun opettajana olen myös huomannut ryhmän vaikutuksen sen jäseniin. Innokkaimmat lapset saavat muutkin mukaansa lauluun tai leikkiin, ja ryhmän edetessä lapset alkavat muodostaa ystävyysuhteita ja opastaa toisiaan. Sosiaalisten suhteiden merki-tys kasvaa ja sitoo lapsia olemaan ryhmässä ja oppimaan, eikä ryhmässä olo perustu enää niin keskeisesti vain ryhmän perustehtävälle.

Ryhmässä vuorovaikutustaitomme ja yhteistyökykymme kehittyvät, ryhmässä huolehdimme myös muiden ryhmän jäsenten hyvinvoinnista ja tarjoamme heille tukea. Edellä mainitut asiat tosin vaativat, että ryhmän jäsenet kokevat olonsa turvalliseksi ryhmässä. Ryhmän tehtäviin kuuluu myös kasvatus, sopeutuminen,

kokemusten jakaminen sekä tietojen, taitojen, perinteiden, arvojen ja tapojen siirtäminen (Kaukkila, V. & Lehtonen, E., 2007, 16).

Edellä mainitut asiat ovat jo itsessään mielestäni hyvä syy perustaa ryhmä. Haluan sosiaalisten tavoitteiden lisäksi, että lapset oppivat musiikkia kokonaisvaltaisesti laulamalla, liikkumalla, leikkimällä ja soittamalla. Musisoinnin tulee olla sekä hauskaa että haastavaa, ja koen että ryhmämuotoinen tekeminen tukee näiden tavoitteiden täyttymistä parhaiten. Ruotsalainen Brasslek- metodi kehitettiin, koska koettiin, että oppilaiden oli vaikea sisäistää soittoon liittyviä perusasioita yksilötunneilla. Opettajat kehittivät metodin, jossa tunneilla käytettiin monipuolisesti erilaisia työtapoja. Heidän tavoitteenaan oli oppiminen musiikillisten elämysten kautta (Wangin, A. 2005, 4). Myös musiikkileikkikoulussa opetus perustuu juuri elämykselliseen oppimiseen, ja haluan kehittämälläni metodilla vaikuttaa siihen, että myös soitonopetus perustuisi siihen.

Ryhmät kuuluvat Kaukkilan ja Lehtosen mukaan yleensä johonkin jo olemassa olevaan organisaatioon tai muuhun toimintakokonaisuuteen, jolla on omat tavoitteensa, toimintakulttuurinsa, arvonsa ja eettiset periaatteensa. Ne vaikuttavat merkittävästi ryhmän toimintaan (2007, 15). Kehittämäni Torvikerho- ryhmä toimisi musiikkiopiston alaisuudessa, joten sen arvot ja tavoitteet vaikuttaisivat myös oman ryhmäni toimintaan.

3.3 Alkeisvaskiryhmä Torvikerhon perustaminen

Ryhmää perustettaessa on hyvä jäsenellä itselleen kaksi pääkysymystä (Kaukkila, V. & Lehtonen, E. 2007, 20):

- Kenelle ja miksi ryhmä perustetaan?
- Mikä on ryhmän tarkoitus ja perustehtävä?

Tiivistetysti suunnittelemani ryhmän perustehtävä ja tarkoitus olisi seuraavanlainen: Torvikerho on tarkoitettu 7-8- vuotiaille musiikista ja vaskisoitinten soittamisesta kiinnostuneille lapsille. Torvikerhossa on tarkoitus oppia musiikkia kokonaisvaltaisesti laulamalla, liikkumalla, leikkimällä, soittamalla ja integroimal-

la musiikkia myös kuvalliseen ilmaisuun, draamaan sekä tiedollisiin asioihin. Musisoinnin tulee olla hauskaa ja haastavaa sekä vuorovaikutteista. Tavoitteena on sosiaalinen ja elämyksellinen musiikin oppiminen.

Omaa metodiani suunnittelen pääosin 7-8- vuotiaiden lasten soitonopetukseen. Valitsin ikäryhmän, koska heille leikinomainen musisoiminen on yleensä luonnollista ja tuttua esimerkiksi musiikkileikkikoulusta. Mahdollisuus osallistua musiikkileikkikoulun toimintaan päättyy yleensä 7- vuotiaana, joten myös siksi koen tärkeäksi, että juuri tälle ikäluokalle kehitetään vaihtoehtoista toimintaa yksilöopetuksen rinnalle.

3.4 Ryhmän perustamiseen liittyvät haasteet

Haasteena alkeisvaskiryhmän perustamisessa koen ensisijaisesti oppilaiden haalimisen soittoharrastuksen pariin. Soitinesittelyjä ja soitinkokeilupajoja toteuttaessani olen usein huomannut, ettei vaskisoittimia tunneta kovinkaan hyvin. Tähän asiaan vaikuttaakseen musiikkiopistojen tulisikin tehdä enemmän yhteistyötä peruskoulujen kanssa. Vaskisoitinten opettajat voisivat vieraillla esimerkiksi koulujen musiikintunneilla esittelemässä instrumentteja ja toteuttamassa soitinkokeilupajoja, joissa oppilaat saisivat kokeilla ohjatusti erilaisia instrumentteja. Esittelyjen ja soitinten kokeilun yhteydessä olisi hyvä järjestää myös pienimuotoinen konsertti, jossa esiintyisi joko puhallinorkesteri tai pienempi mahdollisesti musiikkiopiston oppilaista koottu vaskiyhtye. Lopuksi oppilaille jaettaisiin kyselylomake, jossa tiedusteltaisiin mahdollista kiinnostumista soittoharrastuksen aloittamisesta. Kiinnostuneille voitaisiin järjestää vielä uusi soitinkokeilutilaisuus ilta-aikaan joko koululla tai musiikkiopistolla, johon lapset voisivat tulla vanhempiensa kanssa ja samalla tavata puhallinsoitinten opettajia. Tässä tilaisuudessa opettajat voisivat kertoa tarkemmin musiikkiopiston toiminnasta ja ryhmästä. Myös erilaisten tapahtumien puitteissa tapahtuneet soitinkokeilutilaisuudet ovat herättäneet kiinnostusta ja vaikuttaneet ainakin omien kokemuksieni mukaan positiivisesti oppilasmäärien kasvuun. Hyvä kohderyhmä soitinesittelyille 7-8- vuotiaiden lasten lisäksi voisivat olla musiikkiopistojen 6-

vuotiaat muskarilaiset, jotka mahdollisuuksien mukaan saisivat jatkaa musisointia samassa musiikkileikkikoulusta tutussa ryhmässä.

Toiminta tarvitsee käynnistyäkseen rahoitusta. Musiikkiopistoissa ollaan kiinnostuneita uudistamaan toimintaa ja erityisesti ryhmäopetusta sekä saamaan lisää oppilaita puhallinsoittimiin, joten uskon, että Torvikerhon kaltaiseen toimintamuotoon ollaan valmiita panostamaan. Toiminnalle voidaan hakea myös erilaisia apurahoja. Suurin kustannuserä muodostuu soitinhankinnoista.

Ruotsalaisessa Brasslek- metodissa soittimia käytetään erittäin kustannustehokkaasti. Opettajat kiertävät soitinten kanssa koululta toiselle, ja jokainen ryhmä soittaa ensimmäisenä Brasslek- vuonna samoilla soittimilla. Toisena vuonna oppilaat joko ostavat omat soittimet tai vuokraavat ne musiikkiopistolta ja ryhmässä ensimmäisenä vuonna käytetyt soittimet siirtyvät seuraaville aloittaville ryhmille. Ensimmäisenä Brasslek- vuonna oppilaat eivät siis vie soittimia kotihinsa ollenkaan. (Wangin, A. 2005, 4)

Linköpingin musiikkikoulun hakijamäärät vaskisoittimiin ovat lähes tuplaantuneet Brasslek- ryhmien myötä, ja nykyään n. 40 lasta hakee vuosittain opiskelemaan Linköpingin musiikkikouluun vaskisoittimia (Wangin, A.2005, 6).

3.5 Torvikerhon soitinvalinnat- ja esittelyt

Brasslek- metodissa käytetään instrumentteina kornetteja, baritonitorvia sekä pieniä käyrätorvia. Brasslek- opettajien mielestä ideaalitalanne on, että soitinjakauma on tasainen, koska ensimmäisenä Brasslek- vuonna lapset soittavat tasapuolisesti kaikkia instrumentteja. Tämä ei kustannussyistä kuitenkaan toteutunut ensimmäisessä Brasslek- ryhmässä. Kornetit olivat halvimpia, joten niitä hankittiin eniten. Nykyään soitinjakauma on Brasslek- ryhmissä tasainen. (Wangin, A. 2005, 4-5)

Torvikerhossa käytettäviksi instrumenteiksi olen kaavaillut kornetteja tai taskurumpetteja, tenoritorvia sekä baritonitorvia. Edellä mainitut instrumentit valitsin

siksi, että ne ovat kaikki Bb- vireisiä, ja niitä voidaan soittaa samoilla sormituk-silla.

Baritonitorvi on rakenteeltaan tuuban kaltainen ja se on vuritykseltään oktaavin B-vireistä trumpettia matalampi. Soittimen ääniala on noin FIS– c3. Baritonitor-ven ääni on pehmeä ja pyöreä. Suukappale on samankokoinen kuin pasuunan suukappale. Baritonitorven hinta uutena on halvimmillaan n. 1400 euroa.

Tenoritorvi on baritonitorvea pienempi soitin, ja sen ääni on pehmeä ja sulautu-va. Se on äänialaltaan oktaavin trumpettia matalampi. Tenoritorven hinta uute-na on n. 1000 euroa.

Kornetti on myös pehmeä- ääninen soitin. Se ei ole sukua trumpetille, vaikka ne muistuttavatkin toisiaan. Mielestäni myös taskutrumpetti voi toimia Torvikerhon instrumenttina. Taskutrumpetti on teknisiltä ominaisuuksiltaan trumpetin kaltai-nen, mutta kooltaan pienempi. Taskutrumpetin ääni muistuttaa myös enemmän trumpetin ääntä. Aloittelijoille pienemmät soittimet ovat helpompia kannatella, koska painopiste on lähellä kehoa. Taskutrumpettien hinnat ovat n. 300-400 euroa/kpl ja kornetin saa uutena halvimmillaan 450 eurolla.

Brasslek- metodin tavoin Torvikerhossa soittimia kierrätettäisiin aina uusille ryhmille. Näin soittimien tehokas käyttö tulee varmistettua. Tosin edellyttäen, että uusia ryhmiä pystytään perustamaan joka vuosi. Tähän vaikuttaa suurelta osin jo toimivien vaskisoittajien ja -ryhmien kuuluvuus ja näkyvyys sekä jo mai-nitsemani soittimien esittelytyö.

3.6 Kokeiluehdotus Pohjois- Helsingin musiikkiopistolle alkeisvaskiryhmästä lukuvuodeksi 2012 – 2013

- Syksyn alussa tehdään esittelytyötä ja soitinkokeilupajoja Pohjois-Helsingin musiikkiopiston toimialueella sijaitsevilla kouluilla. Kyselylomakkeen avulla tiedustellaan oppilaiden kiinnostusta ja järjestetään toinen kokeilu- ja esittelytilaisuus ilta- aikaan oppilaille ja heidän vanhemmilleen, jossa kerrotaan ryhmän toiminnasta.
- Mikäli kiinnostuneita saadaan tarpeeksi, tehdään tarvittavat soitinhankinnat, joiden kustannukset tulevat olemaan 4000- 10 000 euroa. Toimintaa varten voidaan myös hakea erilaisia apurahoja.
- Alkeisvaskiryhmän toiminta ja sen tavoitteet suunnitellaan huolellisesti ennen toiminnan aloittamista.
- Ryhmässä tavoitellaan sosiaalisten tavoitteiden lisäksi opittavien musiikillisten asioiden kokonaisvaltaista sisäistämistä. Se toteutetaan laulamalla, soittamalla, musiikkiliikunnalla, kuuntelemalla, sekä muita musiikkileikkikoulun työtapoja soveltamalla, toisinsanoen monipuolisia työtapoja käyttämällä.
- Materiaalina käytetään helppoja ja lapsille tuttuja lauluja, joihin sävelletään yksinkertaiset stemmat vaskisoittimille. Ryhmässä soitetaan myös erilaisia rytmisoittimia.
- Ryhmässä opetellaan myös musiikin perusteiden alkeita. Lapset kirjoittavat itse omiin vihkoihinsa opettajan säveltämät soitettavat stemmat.
- Ryhmässä harjoitellaan soittamista sekä yksin että yhdessä.
- Ryhmässä opetellaan myös korvakuulolta soittamista.
- Ryhmä voi esiintyä musiikkiopiston soitinesittelykonserteissa esimerkkiryhmänä Torvikerhon toiminnasta.
- Ryhmän avulla oppilaat saavat kokea yhteissoiton ilon, saavat vertaistukea ja soittokavereita soiton alkutaipaleilta asti.
- Ryhmän vetovastuuta voi tarvittaessa jakaa useamman vaskiopettajan kesken.

4 RYHMÄN TOIMINNAN SUUNNITTELU

4.1 Suunnittelutyö

Etukäteen asetetut tavoitteet antavat toiminnalle suunnan. Torvikerhon tavoitteena on opetella musiikkia monimuotoisesti ja kokonaisvaltaisesti erilaisia työtapoja käyttäen. Suunnittelu on osa toimintakokonaisuutta ja samalla oma prosessinsa. Brasslek- metodin tavoin tärkeä pohja Torvikerhonkin toiminnalle on huolellinen toiminta- ja tuntisuunnittelu. Musiikkileikkikoulunopettajan työssä olen saanut todeta sanonnan ”hyvin suunniteltu on puoliksi tehty” pitävän todel-la paikkansa. Huolellinen tuntisuunnittelu takaa yleensä myös hyvin sujuvan tunnin, koska hallitessaan työ- ja toimintatavat sekä opetettavan kokonaisuuden on ohjaajan helpompi reagoida lapsilta saamaansa palautteeseen ja tarvittaessa esimerkiksi muuttaa suunnitelmaa.

Suunnittelutyössä tulee aina ottaa huomioon (Hongisto-Åberg ym. 1993, 173):

- lapsiryhmä
- asia/ asiakokonaisuus
- aikajakso
- opetuksen rakenne

Lapsen kanssa toimiminen on kokonaisvaltaista, ja mitä paremmin aikuinen tämän tajuaa, sitä monipuolisemmin ja ennakkoluulottomammin hän pystyy käyttämään hyväkseen erilaisia tapoja ja toiminnan muotoja myös musiikkikasvatuksessa (Hongisto- Åberg ym. 1993, 172). Soittamisessa kehitetään paljon hienomotorisia taitoja, jotka vaativat keskittymistä. Siksi koen tärkeäksi, että tällaisia tuokioita seuraa aina jokin toiminnallinen ja liikunnallinen osuus, jossa koko keho pääsee liikkumaan vapautuneesti. Toiminnan rakenne tulee miettiä tarkasti, jotta lapsiryhmän mielenkiinto säilyy koko tunnin, eikä tunneilla käytävät asiat ala tuntumaan puuduttavilta. Opetuksen sisältö tulee jaksottaa pieniin tuokioihin, jotka ovat luonteeltaan erilaisia.

4.2 Torvikerhon toimintasuunnitelma syyslukukaudelle

Aikajaksollisesti suunnittelu on hyvä aloittaa kausisuunnittelulla, joka tarkoittaa toiminnan suunnittelua pitkälle ajanjaksolle, esimerkiksi lukukaudelle (katso liite). Kausisuunnittelu pitää sisällään yhtenäiset toimintajaksot sekä yksittäiset tunnit (Hongisto- Åberg ym. 1993, 174). Näin saadaan toiminnalle raamit ja tavoitteet. Kun kauden ja toiminnan päätavoitteet on selvillä, on kausi syytä jakaa pienempiin kokonaisuuksiin jaksoiksi. Jaksot muodostuvat useammista ryhmän tapaamiskerroista, ja jokaisella jaksolla on oma teemansa, jonka ympärille jaksoson tunnit rakennetaan (katso liite). Toiminnan tulee edetä johdonmukaisesti.

4.3 Torvikerho- tunnin rakenne

Torvikerhon tunti rakentuu musiikkileikkikoulutunnin tavoin aina jonkun teeman ympärille. Tuntirakenne on yleensä seuraavanlainen: Tunti alkaa alkulaululla tai -lorulla, joka on aina sama. Alkulaulu virittää lapset nimensä mukaisesti tunnin alkamiseen. Alkulauluna voi olla laulu, joka lauletaan jokaiselle lapselle erikseen. Näin huomioidaan varmasti jokainen lapsi ainakin kerran tunnin aikana. Tämä on tärkeää, sillä jokainen lapsi haluaa tulla huomioiduksi. Alkulaululla voi myös aktivoida lapsia. Jokainen voi vuorollaan esimerkiksi soittaa jollain rytmisoittimella soolon, tai taputtaa haluamansa rytmin.

Alkulaulun jälkeen lapset motivoidaan tunnin teemaan jollain laululla, lorulla, tarinalla, leikillä... Motivoinnin tarkoitus on saada lapset kiinnostumaan päivän teemasta ja tunnilla käsiteltävistä asioista. Tämän jälkeen tunnin teemaa toteutetaan eri tavoin laulaen, soittaen, tititoiden, liikkuen, tanssien, musiikkia kuunnellen, tutustuen erilaisten äänten maailmaan ja niin edelleen, kunnes tunnin päätteeksi lauletaan loppulaulu. Tärkeää on, että tunnilla on oikeassa suhteessa toimintaa ja lepoa, jotta asioiden sisäistämiseksi jää aikaa. Torvikerhon toimintaa suunnittelen pitkälti samalla tavalla kuin musiikkileikkikoulunkin toimintaa.

4.4 Ryhmän toimintatavat

Kuten Torvikerhon toimintasuunnitelmassa ja ryhmän tavoitteissa lukee, haluan opetuksen olevan monipuolista ja oppimisen kokonaisvaltaista. Näihin tavoitteisiin päästään käyttämällä monipuolisia työtapoja. Seuraavaksi olen listannut torvikerhon toimintatapoja.

Laulaminen ja hengitys

Laulaminen on tärkeä osa Torvikerhon tunteja, ja torvikerhossa lauletaankin joka kerta. Ryhmässä laulaminen on mukavaa ja kannustaa myös hiljaisempia ja arempia lapsia laulamaan. Laulamisesta on hyötyä myös puhallinsoittimia soittaessa, sillä niin laulaessa kuin soittaessakin hengitysilhaksia käytetään aktiivisesti. Hengitysharjoituksia ja hengitysilhasten aktivointia voidaan tehdä erilaisten leikkien, pelien ja mielikuvien avulla. Laulamalla lapset myös oppivat yleensä hahmottamaan paremmin fraaseja, ja laulettujen laulujen avulla musiikki on helpompi yhdistää osaksi lasten omaa maailmaa ja elämää. Torvikerhossa käytän suurimmaksi osaksi lapsille tuttuja lauluja, joista iso osa on peräisin 1-2-luokan musiikinkirjoista.

Musiikkiliikunta

Musiikkiliikunnan ja leikin avulla opitaan toimimaan ja kokemaan läheisyyttä muiden ihmisten kanssa, sekä jakamaan omia tunteita. Musiikkiliikunnassa tärkein instrumentti on oma keho. Rytmin syke, melodian liikkeet ja musiikin sävyt ja tunnelma virittävät kehomme liikkumaan musiikin mukaan. Musiikkiliikunnan tavoitteena on Hongisto-Åbergin, Lindeberg- Piironen ja Mäkisen mukaan (1993, 156-157) kehittää

- rymitajua
- keskittymis- ja kuuntelukykyä
- reaktio- ja koordinaatiokykyä
- kontakti- ja kommunikointikykyä
- liikunnallisia valmiuksia

Musiikkiliikunnan keinoin voidaan syventyä esimerkiksi seuraavien keskeisten musiikillisten elementtien hahmottamiseen (Hongisto-Åberg ym. 1993, 156):

- äänen kesto, tauko
- eritasoiset sävelet ja melodian kulku
- yksi sävel- intervalli- soinnut
- voiman (dynamiikan) vaihtelu
- tempon vaihtelu
- duuri- molli ym. musiikin sävyt ja piirteet

Musiikkiliikunnan erilaiset muodot tulevat hyvin esiin liitteenä olevissa tunti-suunnitelmissa, joissa tavoitteenani on toteuttaa musiikkiliikuntaa monipuolisesti. Torvikerhon syyslukukauden toiminnassa musiikkiliikuntaa käytetään suureksi osaksi perussykkeen ja tauon hahmottamiseen. Liikkuminen tunneilla tuo mukavaa vaihtelua soittamiseen, ja tekee oppimisesta monipuolisempaa.

Soittaminen

Soittaminen on tietysti hyvin tärkeä osa Torvikerho- ryhmän tunteja. Soittaminen tulee aloittaa kokeillen lyhyissä ajanjaksoissa. Soiton mielekkyys helposti katoaa, jos oppilaalta aletaan heti vaatia liikaa. On tärkeää, että alusta asti korostetaan ergonomista soittoasentoa ja tehdään hengitys- ja päristelyharjoituksia huulilla sekä suukappaletta käyttäen. Näin oppilaat ymmärtävät, että ne ovat tärkeä osa soitonopettelua.

Venttiili- instrumenteissa ilman nopeus ja venttiilit säätelevät äänen korkeutta. Oppilaat luulevat usein, että äänenkorkeus muuttuu pelkästään venttiileitä painamalla. Brasslek- opettajat käyttävätkin ryhmässä putkea, jonka päässä on suppilo. Putken toiseen päähän saa kiinni suukappaleen. Putken avulla voi harjoitella äänenkorkeuden muuttamista puhaltamalla ilmaa eri nopeuksilla. Tätä voi harjoitella myös pelkästään suukappaleella, mikä ei kuitenkaan Brasslek- opettajien mielestä ole yhtä hauskaa kuin putken kanssa harjoittelu. (Wangin, A. 2005, 5) Putken ja suppilon avulla oppilaat ymmärtävät paremmin puhalluksen ja ilmannopeuden merkityksen, koska erikorkuiset äänet pitää todella puhaltaa,

eikä niiden tuottamista voi ”auttaa” venttiileillä. Näin oppilaat oppivat myös kuulemaan eri korkuisia ääniä.

Torvikerhossa soittamista harjoitellaan soittimien lisäksi suukappaleella ja Brasslek- metodissakin käytetyn putken ja suppilon avulla. Soittimilla ei harjoitella syyslukukaudella kuin kolme erikorkuista ääntä, joilla soitetaan eri lauluihin säveltämiäni lyhyitä alku- ja välisoittoja. Tärkeämpää oikeiden äänien soittamisen sijaan on löytää musisoinnin ilo ja kehittää oppilaiden rytmistä ymmärtämystä. Torvikerhossa soitetaankin vaskisoittimien lisäksi myös erilaisia rytmisoittimia.

Integrointi muihin taideaineisiin ja tiedollisiin asioihin

”Soittotunnilla ei tarvitse koko ajan soittaa.” (Sinisalo, H. 2010) Tämä saattaa helposti yksilötunnilla unohtua, ja ryhmäopetuksessa tätä viisautta onkin monin verroin helpompi toteuttaa. Torvikerhon tunneilla voidaan myös esimerkiksi piirtää tai askarrella esillä olevaan teemaan liittyen. Opeteltavia asioita on hyvä tarkastella ja tutkia eri näkökulmista. Draamallinen ilmaisu ja sen harjoittaminen taas auttaa osaltaan hahmottamaan esimerkiksi musiikin tulkinnallista puolta.

Musiikin kirjoittaminen

Brasslek- ryhmissä oppilaat kirjoittavat itse kaikki soittamansa nuotit. Tämä auttaa opettajien mukaan lapsia tajuamaan, että nuotit eivät vain tupsahda jostain heidän eteensä, vaan he voivat tehdä ja säveltää niitä myös ihan itse (Wangin, A. 2005, 5-6). Aion toteuttaa tätä ideaa myös Torvikerhossa. Aluksi tutustutaan nuottiviivastoon ja nuottien piirtämiseen viivastolle nuottiviivastobingon avulla. Myöhemmin opetellaan nuottien oikeat paikat viivastolla.

5 RYHMÄN OHJAAMINEN

Ryhmänohjaajan persoonallisuus ja taidot toimivat mallina muille ryhmän jäsenille (Kaukkila, V. & Lehtonen, E. 2007, 58). Sen lisäksi, että ohjaaja miettii, mitä hän tekee, on hänen pohdittava myös miten hän sen tekee. Lapsiryhmän ohjaajalta vaaditaan ennen kaikkea hyvää tilannetajua. On hyvä varautua siihen, ettei joku suunnitelluista asioista toimikaan. Ryhmänohjaaja kasvaa ryhmän mukana, eikä koulutus pelkästään tee hyvää ryhmänohjaajaa, vaan kokemus opettaa mielestäni parhaiten. Jotain on kuitenkin hyvä tietää ryhmän ohjaamisesta, jotta päästään keskittymään itse tavoitteisiin.

5.1 Millainen on hyvä ryhmänohjaaja?

Ryhmänohjaaja saa ja hänen pitääkin olla oma persoonansa, mutta on olemassa tiettyjä ominaisuuksia, joita jokainen ryhmänohjaaja tarvitsee (Kaukkila, V. & Lehtonen, E. 2007, 58). On tärkeää, että ryhmänohjaaja pystyy eläytymään toisen ihmisen todellisuuteen empaattisesti ja intuitiivisesti. Avoimuus ja aitous ovat myös tärkeitä. Ne kertovat myös rehellisyydestä. Musiikkileikkikoulunohjaajan työssäni olen huomannut, että lapset aistivat todella herkästi, jos tunteeni ovat sanojeni ja tekojeni kanssa ristiriidassa.

Kaukkilan ja Lehtosen mukaan ohjaajan tulee myös luottaa ryhmään ja ryhmän kykyyn ja voimavaroihin, eikä ratkaista asioita ryhmän puolesta. Tällöin ryhmä ei voi toimia ryhmänä, vaan ohjaajasta tulee ryhmän keskipiste. Ohjaajan tulee myös kunnioittaa tasavertaisesti kaikkia ryhmän jäseniä. Huumorintaju ja välittömyys ovat myös ryhmänohjaajalle tärkeitä ominaisuuksia (2007, 61).

Ohjaajan on myös uskallettava kohdata hankalia tilanteita ja asioita. Niitä ei heti tarvitse osata ratkaista, mutta ohjaajan on osattava hyväksyä, että ne ovat tapahtuneet ja olemassa. Kyky havainnoida ryhmää ja sen tekemisiä, on myös hyödyllinen ohjaajalle. Havainnoidessaan ryhmää ohjaaja pyrkii selvittämään,

mitä ryhmässä tapahtuu ja mistä asiat johtuvat (Kaukkila, V. & Lehtonen, E. 2007, 62).

5.2 Ryhmänohjaajan tärkeimmät tehtävät

Ryhmänohjaaja antaa aikaa tavoitteille ja tutustumiseen. Ryhmällä on aina jokin perustehtävä, ja ohjaajan tehtävä on huolehtia, että tämä toteutuu (Kaukkila, V. & Lehtonen, E. 2007, 63). Ryhmänohjaaja rohkaisee esimerkillään ryhmäläisiä. Katajan mukaan turvallisuuden tunteen luominen on tärkeää. Ohjaaja herättää luottamuksen ja turvallisuuden tunteen. Jos ryhmässä ei synny turvallisuuden tunnetta, siinä ei voi syntyä muutakaan (Kataja, 2011). Ohjaaja luo ryhmälle rajat.

Ohjaajan kannattaa sopia yhdessä ryhmäläisten kanssa pelisäännöt. Tämä lisää ryhmähenkeä, ja sääntöjä on helpompi noudattaa, kun myös ryhmäläiset ovat itse saaneet olla mukana niitä laatimassa. Säännöt kannattaa myös kirjata, ja joskus jopa allekirjoittaa kaikkien ryhmäläisten kanssa (Kataja 2011).

Ohjaaja tekee ryhmästä havaintoja, eli tarkistaa ryhmän ilmapiiriä. Ohjaaja huolehtii, ettei kukaan tunne oloaan ahdistavaksi. Ohjaaja antaa tilaa ryhmän sisäisille prosesseille toimimalla rauhallisesti ja kärsivällisesti. Ryhmädynamiikan muotoutuminen vie aikansa, eikä siinä kannata kiirehtiä (Kaukkila, V. & Lehtonen, E. 2007, 66, 67). Kataja esitti luennollaan ilmapiirin tärkeyden seuraavasti (Kataja 2011): Harrastamisen on oltava hauskaa ja haasteellista. Hauskuuden ja haasteisiin tarttumisen takana on osaaminen, joka taas riippuu oppimisesta/kehittymisestä. Ihminen oppiikin lähes mitä tahansa, jos oikein haluaa. Haluaminen taas on kiinni henkisestä toimintaympäristöstä, eli ilmapiiristä. Katajan mukaan ilmapiiri siis ratkaisee kaiken.

Itse aloitin ryhmäopetuksen musiikkileikkikoulun ohjaajana. Työ on opettanut monta asiaa, mutta etenkin sen, että huolellinen suunnittelu on kaiken A ja O. Ryhmäopetustunneista on hyvä pitää päiväkirjaa. Olen huomannut sen omassa työssäni erittäin kehittäväksi. Kun joka tunnin jälkeen kirjoittaa hieman muistiin-

panoja tunnin kulusta, huomaa nopeasti, mitkä jutut toimivat ja mitä voisi tehdä paremmin.

5.3 Ryhmänohjaajana Torvikerhossa

Torvikerhon ohjaaminen tulee varmasti olemaan haastavaa. Oman lisänsä haastavuuteen tuovat instrumentit ja niiden soittaminen. Haluan, että oppilaat soittavat Torvikerhossa kaikkia ryhmän käyttöön suunniteltuja vaskisoittimia, joten vaaratilanteilta tuskin vältytään esim. soittimienvaihtotilanteissa. Siksi onkin tärkeää, että heti alusta asti oppilaiden kanssa keskustellaan soittimien kohTELUSTA ja käsittelystä.

Uskon, että myös melutaso nousee Torvikerhossa välillä melko suureksi. Sini-salon tunteja seurattessani huomasin, että ryhmätunneilla on välillä todella paljon ääntä. Kuulon tärkeydestä ja sen suojelemisesta tulee puhua myös oppilaiden kanssa. Torvikerhon sääntöihin tuleekin kirjata kuuntelemisen tärkeys: Kun jollain on asiaa, silloin ei soiteta. Ohjaajan tulee myös hyvin hallita omaa äänenkäyttöään. Jos koko ajan joutuu huutamaan, voi ääni helposti rasittua.

Torvikerhon ohjaajana saan käyttää monipuolisesti taitojani. Tärkeässä osassa on trumpetinsoiton taitojen lisäksi myös laulaminen ja pianon- sekä kitaransoitto.

6 RYHMÄN TOIMINTA

6.1 Ryhmän vaiheet

Jokainen ryhmä on erilainen. Ryhmän toimintaan vaikuttaa ryhmän dynamiikka eli vuorovaikutus, viestintä, tunteet ja erilaiset roolit, sekä myös näkymättömät voimat ja jännitteet. Ryhmän toiminta kehittyy yleensä vaiheittain, ja siinä on nähtävissä tiettyjä dynamiikasta johtuvia ryhmätason ilmiöitä. Ryhmässä tapahtuvia ilmiöitä tiedostamalla ymmärrämme paremmin myös ryhmän jäsenten yksilöllistä käyttäytymistä. (Kaukkila, V. & Lehtonen, E. 2007, 23)

Ryhmässä syntyviä ilmiöitä on Niemistön mukaan ainakin osallistumisen ja viestinnän jakautuminen, normit ja roolit, johtajuus, kiinteys, ryhmämotivaatio (2007, 21). Ryhmädynamiikka syntyy ryhmän jäsenten keskinäisistä jännitteistä, kiinnostuksista ja tunteista (Kaukkila, V. & Lehtonen, E. 2007, 27)

Aloituvaiheen jälkeen ryhmä kohtaa niin kutsutun ”kuherteluvaiheen”, jossa ryhmän jäsenet kiinnostuvat toisistaan ja ovat innostuneita ja vastaanottavaisia. Alkukankeusvaihe on ylitetty, ja me- henki korostuu. Tavallista on, että ryhmässä alkaa tässä vaiheessa kehittymään myös alaryhmiä. (Kaukkila, V. & Lehtonen, E. 2007, 25) Musiikkileikkikoulun ryhmissä tämän huomaa selvästi. Aloitusvaiheessa lapset ovat vielä melko arkoja toisiaan kohtaan, ja alkavat varovasti ottamaan kontaktia toisiinsa. Kuherteluvaiheessa taas meno on välillä varsin riehakasta, ja lapsille alkaa tulemaan tärkeäksi se, kenen vieressä he istuvat tai ovat piirissä.

Kuherteluvaiheen jälkeen ryhmä kohtaa yleensä kuohunta- ja kiehumis- vaiheen (Niemistö, R. 2007, 161,; Kaukkila, V. & Lehtonen, E. 1997, 25). Tässä vaiheessa ryhmäläiset alkavat kyseenalaistaa ryhmän tehtävää, ja ryhmässä saattaa syntyä kapinointia. Ryhmäläiset saattavat myös alkaa negatiivisesti kommentoida toistensa ajatuksia ja mielipiteitä, ja ristiriitaiset tunteet saattavat nousta esiin. Tällaisten tapahtumien ja tuntemuksien olemassa olo ja esiintulo

kuuluu ryhmän vaiheisiin, mutta niitä ei pidä silti vähätellä. Kun konfliktit käsitellään, ne yleensä parantavat ryhmän ilmapiiriä.

6.2 Tutustuminen

Ryhmän aloitusvaiheessa on hyvä antaa aikaa tutustumiselle. Tämä vaikuttaa oleellisesti ryhmän toimintaan ja sen ilmapiiriin. Ohjaajalla on tässä tärkeä rooli muita rohkaisevana osapuolena (Kaukkila, V. & Lehtonen, E. 2007, 63, 64). Vaikka Torvikerhon aloittavat lapset tuntuivat toisensa entuudestaan, on oikeanlaisen ilmapiirin ja ryhmähengen luomiseen silti hyvä käyttää aikaa. Tämä edesauttaa myös tavoitteiden ja tehtävän onnistumista. Hyviä ”jäänmurtajia” on erilaiset tutustumisleikit. Ensimmäisten tuntien tavoitteena on oppia tuntemaan ryhmän jäsenet ja opettaja nimeltä ja luoda ryhmämeininkiä. Katajan mukaan tärkeää on vapautuneen ja luottamusta herättävän ilmapiirin sekä ryhmähengen muodostuminen (Kataja, 2011).

Tutustumisleikkejä löytyy paljon esimerkiksi ryhmäyttämistä käsittelevästä kirjallisuudesta sekä internetistä. Toimiviksi tutustumisleikeiksi olen todennut erilaiset piirissä tehtävät leikit, koska siinä kaikki osallistujat saavat helposti katsekontaktin toisiinsa ja kaikki ovat tasa-arvoisessa asemassa. Ensin on hyvä työskennellä nimien oppimisen kanssa. Seuraavaksi esittelemäni leikit ovat keskenään hieman erilaisia. Ensimmäinen on nimileikki, jonka avulla opitaan ryhmäläisten nimet. Toinen leikki on ns. jäänmurtajaleikki, jossa harjoitellaan heittäytymistä ja ryhmässä olemista.

Nimileikissä opettaja pyytää lapsia keksimään jonkin sanan, joka alkaa samalla kirjaimella kuin heidän etunimensä. Kun kaikki ovat keksineet sanan, opettaja voi aloittaa jonkun peruspuulssia ilmentävän liikkeen (esim. askel+ askel viereen, taputus perussykkeessä, taputus reisiin ja käsiin), johon oppilaat tulevat mukaan. Tämän jälkeen opettaja sanoo nimensä ja samalla alkukirjaimella alkavan sanan, jotka oppilaat toistavat (esim. Mii-a man-sik-ka). Samalla tavalla jokainen piirissä seisova saa sanoa nimensä sekä keksimänsä sanan, jotka muut toistavat kunnes kaikkien nimet on käyty läpi. Perussykkeen löytäminen saattaa

olla joillekin lapsille aluksi vaikeaa. Tässä harjoituksessa sykkeen kokeminen kuitenkin helpottuu, kun kaikki tekevät yhtäaikaan samaa liikettä. Nimien sanominen perussykkeen tahtiin myös auttaa pulssin hahmottamiseen. Leikkiä voi jatkaa pidemmälle niin, että jokainen saa keksiä nimensanomisen yhteyteen jonkun liikkeen, jonka toiset myös toistavat. Liike voi olla hyppy, rytmikäs tömistys, taputus tms...

Toinen hyvä tutustumisleikki on ”kanikanikani”- leikki. Leikkijät ovat piirissä, ja valitaan ensimmäinen pääkani. Hän nostaa kummankin kätensä etu- ja keskisormet pänsä yläpuolelle ”kaninkorviksi” ja tekee nopeita sormen koukistus- ja suoristusliikkeitä hokien samalla nopeasti ”kanikanikanikanikanikanikanikani...” Samaan aikaan pääkanin vasemmalla puolella oleva henkilö tekee vasemmalla kädellään vastaavaa liikettä ja pääkanin oikealla puolella oleva henkilö oikealla kädellään samaa liikettä. Nämä ”sivukanit” myös hokevat nopeasti kani- sanaa. Tarpeeksi kani- sanaa hoettuaan pääkani lähettää pääkanivuoron jollekin toiselle pelaajalle osoittaen tätä selkeästi koko kehollaan sekä ”kaninkorvillaan” ja lopettamalla samalla kani- sanan hoemisen. Näin pääkani- vuoro siirtyy seuraavalle pelaajalle ja sivukanivuorot hänen vieressään seisoville henkilöille.

Leikkiä voidaan ensin harjoitella, jonka jälkeen leikistä voi tehdä pudotuspelin ja selvittää voittajakanit. Leikistä putoaa tekemällä jonkun virheen. Ennen pudotuspeliä on hyvä kuitenkin sopia, että pudotessaan pelistä pelaajat tuulettavat näyttävästi ja lähtevät piiristä iloiten seuraamaan jäljelle jääneiden peliä. Tämän tarkoituksena on vähentää epäonnistumisen pelkoa. Aluksi opettajan on hyvä näyttää esimerkkiä, miltä pääkanin toiminta näyttää. Näin hän samalla on esimerkkinä heittäytymisessä leikkiin, mikä on tärkeää vapautuneen ilmapiirin muodostumiselle.

6.3 Toiminnassa vastaan tulevat haasteet ja ongelmat

Mielestäni haasteellisinta ryhmän opetuksessa on yleensä ryhmän hallinta. Eri-
laiset tilanteet voivat johtaa ryhmässä syntyvään kaaokseen. Usein tilanteen

hallinta heikkenee, jos toiminnassa on paljon niin kutsuttuja tyhjiä hetkiä. Liian pitkä vuoron odottaminen pitkästyyttää lapsia, ja saattaa johtaa tilanteen ajautumisen kaaokseen. Yritin välttää lasten pitkästymistä suunnittelemalla tunnit mahdollisimman monipuolisiksi. Ryhmänhallinnassa ei ole oikotietä onneen, vaan tilanteen hallinta edellyttää, että tuntiin on valmistauduttu huolella, ryhmän tavoitteet ovat selkeät ja ryhmän säännöt on laadittu yhdessä ryhmän jäsenten kanssa.

Brasslek-ryhmissä työskentelee aina kaksi opettajaa, jolloin ryhmänhallintakin on huomattavasti helpompaa verrattuna ryhmätunteihin, joissa opettajia on vain yksi. Kahden opettajan palkkaaminen voi olla kuitenkin hankalaa ainakin rahoituskallisesti. Toisaalta, ryhmäkokoja on kahden opettajan ryhmissä varaa hie- man kasvattaa, jolloin opetettavia oppilaitakin olisi enemmän.

Ongelmaksi saattaa myös nousta tasoerojen kasvaminen ryhmän sisällä. Toiset kehittyvät ja oppivat nopeammin kuin toiset, ja myös soittimien istuvuudessa saattaa yksilöiden välillä olla suuriakin eroja.

6.4 Toiminnan hyödyt, mahdollisuudet ja vahvuudet

Toimivassa ryhmässä ryhmän tavoitteet ovat jäsenille selvät. Ilmapiiri ryhmässä on vapaa ja suvaitseva, ja jokaista ryhmäläistä arvostetaan. Toimivassa ryhmässä osataan kohdata myös ristiriidat ja selvittää ne. Vuorovaikutus on avointa. Sinisalon mukaan ryhmäsoitto lisää oppilaiden motivaatiota ja parasta ryhmäopetuksessa hänen mielestään on, kun tehdään ja onnistutaan yhdessä (2010). Myös ryhmäläisten välisen vuorovaikutuksen Sinisalo kokee mielenkiintoiseksi ja antoisaksi asiaksi ryhmäopetuksessa.

Ryhmässä tekeminen innostaa. Uskon, että musisoiminen ja esiintyminen on ryhmäläisille mielekkäämpää, kun soitettavat ja laulettavat laulut linkitetään osaksi lasten maailmaa (liite 3).

6.5 Vanhempien rooli lasten harrastuksessa

Vanhempien rooli oppilaan musiikkiopintojen tukijoina ja kannustajina on ensiarvoisen tärkeä. Lasta ei voi jättää soittoharrastuksensa kanssa yksin. Itse käytän melkein kaikkien oppilaideni kanssa läksy/reissuvihkoa, johon voi läksyjen lisäksi kirjoittaa myös vanhemmille terveisiä. Olen kokenut, että soittoharrastuksen alkaessa myös vanhempien kanssa on hyvä keskustella heidän roolistaan lasten harrastuksessa. Tärkeintä on, että vanhemmat ovat aidosti kiinnostuneita lastensa harrastuksesta ja osoittavat sen lapselle. Yleensä vanhemmat tietenkään kuljettavat lapsia harastuksiin ja sopivat opettajan kanssa aikatauluisia, mutta tämä ei vielä varsinaisesti osoita heidän kiinnostustaan itse soittamista tai musiikkia kohtaan.

Aikuisen on oltava kiinnostunut erityisesti lapsen harjoittelusta. Lasta ei voi pakottaa, mutta häntä voi kannustaa harjoittelemaan olemalla kiinnostunut lapsen harjoittelusta ja näyttämällä, että se on aikuisestakin tärkeää.

7 POHDINTAA

Olen työskennellyt ryhmäopettajana säännöllisesti n. 4 vuotta. Koen ryhmäopetuksen haastavaksi, ja monta kertaa olen ajatellut, ettei minusta ole ryhmäopettajaksi. Kuitenkin ryhmäopetus kiehtoo minua jollain tavalla. Yhdessä onnistuminen ja vuorovaikutus lasten ja minun välillä ovat asioita, jotka saavat minut jatkamaan ryhmäopettajan työtä. Tätä opinnäytetyötä tehdessäni olen selkeämmin tajunnut, miten iso kokonaisuus ryhmässä olo ja oppiminen sekä ryhmän opettaminen on. On ollut mielenkiintoista pohtia esim. ryhmän vaiheita, ja huomata, miten ne tulevat esiin myös ohjaamissani ryhmissä.

Koin erittäin hyödylliseksi opinnäytetyössäni syyslukukausisuunnitelman rakentamisen suuremmasta kokonaisuudesta aina tuntikohtaisiin suunnitelmiin asti. Suunnitelmat ovat vielä varsin suuntaa-antavia, mutta tarkempaa työtä on mukava lähteä tekemään, kun jotain on jo valmiina. Vaikeaa on vielä suunnittelu- vaiheessa tietää, kauanko kunkin toiminnan toteuttamiseen menee aikaa. Musiikkileikkikoulun 45 minuutin opetustuntiin mahtuu keskimäärin n. 10 toimintoa, mistä päätelinkin, että Torvikerho-tunnin pituus on oltava vähintään 60 minuuttia.

Suunnittelin aluksi Torvikerhoa osaksi koulujen iltapäiväkerhon toimintaa, mutta totesin sen vaikeaksi toteuttaa byrokraattisesti sekä rahallisesti. Iltapäiväkerho-ohjaaja kuuluu sosiaalialojen palkkauksen piiriin, ja tuntipalkka on huomattavasti soitonopettajan tuntipalkkaa alhaisempi, joten ryhmälle voisi olla vaikeaa löytää ohjaajaa. Toiminta olisi siis parasta toteuttaa musiikkiopiston alaisuudessa. Näin mahdollistettaisiin myös torvikerhon oppilaiden hakeutuminen musiikkiopiston perustason oppilaaksi torvikerhon jälkeen.

Työtä tehdessäni olen huomannut, että haluni tehdä enemmän yhteistyötä oppilaiden vanhempien kanssa on lisääntynyt. Vanhempien rooli lasten harrastuksessa on todella tärkeä, ja mikäli vanhemmat ovat aidosti kiinnostuneita ja kannustavat lastaan harrastamaan, se vaikuttaa myös lapsen motivaatioon.

Toivon, että saan tulevaisuudessa toteuttaa suunnittelemani metodia. Brasslekk-ryhmien tapaan antoisammaksi suunnittelemani ryhmäopetuksen tekisi var-

masti kollega, jonka kanssa työtä tehdä. Yhteistyöstä saisi vertaistuen lisäksi varmasti myös uusia näkökulmia ja ideoita omaan työhön sekä ryhmän toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Soitonopettajan työtä tehdään kuitenkin suurimmaksi osaksi yksin, joten uskon että yhteistyö kollegan kanssa olisi monelle opettajalle tervetullut lisä työelämään.

Koen, että oman opinnäytetyöprosessin kautta olen saanut paljon välineitä ryhmäopetustaitojeni kehittämiseen. Tietämykseni ryhmäilmiöistä ja ryhmän toiminnasta on lisääntynyt, ja olen saanut myös paljon kehitysideoita toimintasuunnitelmien rakentamiseen.

Oman opettajuuden pohtiminen on ollut työn tekemisen aikaan myös hyvin hedelmällistä. Kirjoittaessani hyvän opettajan ominaisuuksista ja opettajan tärkeistä tehtävistä, vahvistui oma näkemykseni opettamisesta entisestään. Opettajan tehtävä on ohjailta ja auttaa oppilaita itse löytämään, oppimaan ja ratkaisemaan, oli kyseessä sitten yksilö- tai ryhmäopetus.

LÄHTEET

Niemistö, R. 2007. Ryhmän luovuus ja kehitysehdot. R. Niemistö ja Gaudeamus. Helsinki: Helsinki University Press/ Palmenia

Klaukkila, V. & Lehtonen, E. 2007. Ryhmästä enemmän. Käsikirja ryhmänohjajan taitoja tarvitsevalle. Helsinki: SMS- Tuotanto Oy.

Kataja, J. Luentomateriaali Ryhmäpedagogiikkaseminaarissa 9/2011.

Wangin, A. 2005. Brasslek. En introduktion till bleckblåsinstrumentens värld, där man lär känna kornett, valthorn och baryton på ett lekfullt sätt. Movitz nro. 21/2005, 4-6

Hongisto- Åberg, M.; Lindeberg- Piironen, A. & Mäkinen L. 1993. Musiikki varhaiskasvatuksessa. Hip hoi, musisoi- käsikirja. Espoo: Hongisto- Åberg, M.; Lindeberg- Piironen, A. & Mäkinen L. ja Fazer musiikki Oy

Helena Sinisalon haastattelu Itä- Helsingin musiikkiopistossa 11/2010.

Torvikerhon toimintasuunnitelma syyslukukaudelle

Toiminnan toistuvuus: Torvikerho kokoontuu kerran viikossa

Toiminnan kesto: 1 h /vko

Lapsiryhmän koko: 5-10 lasta

Lasten ikäjakauma: 7-8- vuotta

Toiminnan tavoitteet: Lapset kokevat ja oppivat musiikkia kokonaisvaltaisesti ja oppivat samalla toimimaan ja olemaan ryhmässä. Oppiminen on elämyksellistä.

Musiikkitoiminnan sisällön painottuminen:

- peruspulssin kokeminen ja hahmottaminen
- rytmisten asioiden opettelu (esim. nuottien aika- arvot kokonuotista neljäsosa- nuottiin)
- soittoasento ja hengittäminen
- vaskisoittimiin tutustuminen ja niiden soittaminen
- nuottien opetteleminen, niiden soittaminen ja kirjoittaminen (c1, d1 ja e1)
- laulaminen
- kuunteleminen
- duuri- molli- tunnelman kokeminen ja niiden erottaminen toisistaan
- dynaamiset vaihtelut musiikissa (piano- forte)

Opetuskertoja syyslukukaudella: 16 kertaa.

Torvikerhon jaksosuunnitelma

Kerrat 1-3: Tavoitteena on tutustuminen muihin ryhmäläisiin ja opettajaan, sekä totutella Torvikerhon työtapoihin teeman ”Uutta ja jännittävää” avulla. Ensimmäisellä kerralla myös kehitellään yhdessä Torvikerhon säännöt, jotka kirjataan ylös ja ”allekirjoitetaan”. Harjoitellaan myös hengittämistä ja huulilla ja suukappaleilla päristelyä, sekä soitetaan suukappaleen ja putken avulla eri korkuisia ääniä. Tutustutaan soittimiin ja harjoitellaan soittamista ja hyvää soittoasentoa. Opetellaan c- nuotti. Opetellaan taa- ja titi- rytmit nuottikorttien avulla. Tutustutaan nuottiviivastoon ja piirretään nuottiavaimia. Soitetaan yksisävelisiä rytmejä.

Kerrat 4-6: Tavoitteena on opetella rytmejä ja nuottien aika- arvoja ”Maalla ja kaupungissa”- teeman puitteissa. Opetellaan d- nuotti soittimilla. Soitetaan kaksisävelisiä lauluja ja opetellaan välisoittoja lauluihin. Kerrataan aikaisemmin opittuja asioita ja sävelletään omia kappaleita.

Kerrat 7-9: Tavoitteena hahmottaa tasa- ja kolmijakoista musiikkia ”Kulkuneuvot”-teeman avulla. Soittimilla jatketaan c- ja d- äänien harjoittelemista, sekä opetellaan e- ääni. Harjoitellaan myös välisoittoja laulettaviin lauluihin ja kerrataan aikaisemmin opittua. Opetellaan puolinuotti.

Kerrat 10-12: Teemana on ”Syksy”, tavoitteena hahmottaa duuri- ja mollitunnelmaa eri tavoin ja opetella kohotahti. Tunneilla harjoitellaan myös dynaamisia vaihteluita musiikissa. Opetellaan kolmiäänisiä lauluja.

Kerrat 13-16: Valmistaudutaan pitämään joulukonsertti. Tehdään itse kutsukortit konserttiin, ja tietenkin harjoitellaan konsertissa esitettävä ohjelmisto, joka koostuu syksyllä opituista lauluista sekä parista joululaulusta. Tunneilla myös kerrataan syksyn aikana opittuja asioita.

Torvikerho/ 1. kokoontuminen: ”Uutta ja jännittävää”

alkuloru	”Torvikerho alkaa taas/ yhdessä me musisoidaan/ (lapsen nimi) saa nyt taputtaa/ shh me muut nyt kuunnellaan.” Jokainen taputtaa vuorollaan haluamansa taputusrytmin laulun lopussa.
motivointi	Opettaja keskustelee lasten kanssa torvikerhon toiminnasta ja säännöistä. Hän haluaa myös oppia lasten nimet.
tutustumisleikki	nimipiiri
tutustumisleikki 2	kani kani- leikki
laulu	”Tervehdyksiä” (Olin laulukirja, s. 12). Opettaja laulaa ja näyttää liikkeitä malliksi. Kädet tervehtivät ja taputtavat perussykettä. Lopussa tervehditään vierustoveria kädestä.
soitto	Opettaja kertoo soittamisesta, ja siihen liittyvistä asioista. Tehdään soittamiseen valmistavia hengitysharjoituksia. ”Osataanko hengittää rytmissä?”
soitto	Harjoitellaan huulten päristämistä. Opettaja kertoo miksi näin tehdään ja päristelee itse malliksi. Päristellään yhdessä eripituisia ja -korkeuksia ääniä. Mietitään miltä äänet kuulostavat.
liikunta	1. Kävellään vapaasti musiikin tahtiin tilassa. 2. Tervehditään vastaantulevaa. 3. Vastaantulevan kanssa kohdatessa lyödään kädet yhteen.

- soitto Soitetaan suukappaleilla. Harjoitellaan myös oikeanlaista soittoasentoa. Mietitään yhdessä, mitä pitää tehdä, että soitettaessa äänen korkeus muuttuu.
- luova Tehdään torvikerhon säännöistä ”huoneentaulu”, johon jokainen saa painaa kädenjälkensä ja kirjoittaa oman nimensä. Sovitaan myös, että ensi viikolla tutustutaan soittimiin. Sitä varten on hyvä harjoitella huulipärinää ja rytmissä hengittämistä kotona.
- loppulaulu Nyt on aika lopettaa/ ensi viikolla nähdään taas! Laulu lauletaan jokaiselle lapselle ja laulun lopussa jokainen saa soittaa lyhyen soolon esim. rummulla.

Torvikerho/ 2. kokoontuminen: ”Uutta ja jännittävää”

alkuloru	”Torvikerho alkaa taas”
motivointi	Opettaja soittaa putken, suppilon ja suukappaleen avulla ”suppilofanfaareja”. Mietitään mikä on fanfaari, ja missä tilaisuuksissa sellaisia voidaan soittaa.
soitto	Soitetaan yhdessä suppilofanfaareja. Muistellaan myös hyvää soittoasentoa ja hengitetään rytmissä.
leikki	Tietokonevirus- leikki, joka tehdään piirissä.
laulu	Robotti (Olin laulukirja, s. 217) lauletaan laulu samalla perussykettä taputtaen. Miten robotit liikkuvat?
liikunta	Liikutaan Kraftwerk- yhtyeen ”The Robots”- kappaleen tahdissa robottimaisesti.
opetus	taa- ja titi- rytmien opettelu rytmikorttien avulla. Lapset saavat itse keksiä rytmejä, jotka toistetaan yhdessä taputtaen tai rytmisoittimilla.
liikunta	Lapset kävelevät musiikin tahdissa. Musiikin pysähtyessä he ottavat omasta varpaastaan kiinni. Kun tätä on kokeiltu pari kertaa, voidaan pysähtyessä ottaa kiinni lähimmän kaverin varpaasta.
soitto	Tutustutaan soittimiin! Ennen sitä kerrataan kuitenkin hengitys, huulipärinä ja suukappalepärinä, sekä hyvä soittoasento. Puhutaan myös soittimien käsittelystä. Soitetaan erilaisia ääniä ja voidaan kokeilla löytää myös yhteisiä ääniä. Kuunnellaan myös eri soittimien ääniä ja keskustellaan niiden eroista.

leikki	Kani kani- leikki.
rentoutus	Lauletaan Robotti- laulu ja liikutaan. Sen loputtua robotit väsyvät, hidastavat liikkumistaan ja lopulta sammuvat (kaatuvat maahan). Kuunnellaan: Miles Davis: Blue in green.
loppulaulu	”Nyt on aika lopettaa”

Torvikerho/ 3. kokoontuminen: ”Uutta ja jännittävää”

alkuloru	”Torvikerho alkaa taas”
motivointi	Käärme. Opettajalla on käärme, joka sihisee erilaisia rytmejä (opettaja sihisee). Oppilaat toistavat rytmit. Opettaja antaa käärmeen jollekin oppilaalle, joka taas keksii rytmin, jonka toiset toistavat. Jokainen oppilas saa keksiä vuorollaan rytmin.
soitto	Aloitetaan hengitysharjoituksella, jonka jälkeen päristelään huulilla. Soitetaan suukappaleella ja putkella ja suppilolla. Kokeillaan äänten kielittämistä.
liikunta	Seuraa johtajaa- leikki. Leikitään pareittain, ja kumpikin saa vuorollaan olla johtaja. Opettaja improvisoi esim. pianolla erilaisia tunnelmia.
opetus	Tutustutaan nuottiviivastoon ja g- avaimen. Piirretään nuottiviivasto paperille sormivärien avulla. Keskustellaan siitä, että nuotteja piirretään viivojen päälle, ja viivojen väliin. Pelataan nuottiviivastobingo.
laulu	Lauletaan robottilaulu, jota säestetään rytmisoittimilla.
liikunta	kuljetaan vapaasti tilassa musiikin soidessa. Otetaan musiikin pysähtyessä kaverin varpaasta kiinni. Lapset saavat ehdottaa myös muita kehonosia, joista voi ottaa kiinni.
soitto	Muistellaan taa- ja titi- rytmejä rytmikorttien avulla. Muodostetaan rytmejä ja taputetaan niitä. Rytmeihin voidaan myös keksiä sanoja, joita voi lausua robottimaisen terävästi. Soitetaan rytmejä soittimilla.

leikki	Tietokonevirus- leikki
opetus	Opetellaan c- nuotti. Piirretään se vihkoon nuottiviivastolle oikealle paikalle. Keksitään omia rytmejä, joita saa kirjoittaa taululle. Kirjoitetaan ne vihkoon.
soitto	Soitetaan c- ääniä. Kuunnellaan kuulostaako kaikkien c- äänet samanlaisilta. Soitetaan vihkoihin kirjoitettuja rytmejä.
loppulaulu	”Nyt on aika lopettaa”

Torvikerho/ 4. kokoontuminen: ”Maalla ja kaupungissa”

alkuloru	”Torvikerho alkaa taas”
motivointi	”Kuka on käynyt torilla? Mitä kaikkea sieltä voi ostaa?” Käydään kauppaa torilla ostettavista asioista. Maksuvälineenä toimivat rytmit, joita voidaan taputtaa, sihistä, päristä...
soitto	Muistellaan hyvää soittoasentoa. Tehdään hengitysharjoituksia rytmissä. Päristään pitkiä ääniä huulilla, jonka jälkeen soitetaan suukappaleella. Soitetaan soittimilla eri pituisia c- ääniä. Opetellaan ”Vihannesloru” (Olin laulukirja, s. 59), joka sen jälkeen soitetaan c- äänellä.
liikunta	Kävellään vapaasti tilassa. Opettaja soittaa musiikkia pianolla. Kun hän pysäyttää musiikin, hän antaa lapsille ohjeen, miten liikutaan (jäniksinä, koirina, karhuina, autoina jne...). Lapset liikkuvat, kunnes musiikin jatkuesa aloittavat taas kävelyn.
laulu	Popsi popsi porkkanaa (Musiikin Mestarit 1-2, s.66). Lauletaan laulu, jonka jälkeen säestetään laulu rytmisoittimilla.
opetus	Opetellaan tahtiosoitus ja tahtiviiva. Taputetaan esim. seuraavasti: tahdin ensimmäisellä iskulla reisiin, toisella iskulla vatsaan, kolmannella iskulla olkapäihin ja neljännellä päähän. Tahtilajeja voidaan vaihdella.
soitto	Piirretään vihkoon c- nuottirytmä, joka on alku- väli- ja loppusoitto ”Popsi popsi Porkkanaa”- lauluun. Soitetaan ja lauletaan laulu niin, että ensin puolet ryhmästä

soittaa ja puolet laulaa. Tämän jälkeen vaihdetaan osat toisinpäin.

liikunta

Kävellään tilassa ja lauletaan ”Popsi popsi porkkanaa”-laulua. Taputetaan aina tahdin ensimmäisellä neljäsosalla reisiin. Laulu lauletaan toisen kerran, ja taputetaan aina tahdin toisella neljäsosalla käsiä yhteen. Lopuksi nämä yhdistetään.

leikki

Ääniorkesteri. Ollaan piirissä ja jokainen keksii jonkun äänen, jota on helppo äännellä/laulaa. Opettaja näyttää jokaiselle vuorollaan merkin, milloin saa aloittaa oman äänensä. Hän voi kasvattaa tai hiljentää joko kaikkia, tai vain joitain ääniä. Vain mielikuvitus on rajana, mitä kaikkea äänillä voi tehdä. Tämän jälkeen joku oppilaisista voi olla kapellimestari, joka SELKEÄSTI elehtii kaikille, mitä heidän tulee tehdä.

loppulaulu

”Nyt on aika lopettaa”

Torvikerho/ 5. kokoontuminen: ”Maalla ja kaupungissa”

alkuloru	”Torvikerho alkaa taas”
motivointi	Mitä erilaisia ääniä maatilalla voi kuulla? Tehdään äänipartituuri taululle ja toteutetaan se. Miltä maatilan elämä kuulostaa?
laulu	”Piippolan vaari”. Lauletaan laulu, ja mietitään mitkä rytmisoittimet kuvaavat parhaiten mitäkin eläintä. Oteetaan rytmisoittimet mukaan lauluun.
liikunta	Tehdään traktori. Yksi oppilaista rakentaa toisista oppilaista traktorin, jonka pitäisi pystyä liikkumaan. Traktorin voi myös rakentaa niin, että oppilaat itse vuorollaan keksivät, mitä traktorin osaa esittävät, ja asettuvat itse paikoilleen. Opettaja voi säestää traktorin liikkumista esim. pianolla.
opetus	Opetellaan d- ääni. Piirretään d- ääniä vihkoon nuottiviivastolle, ja mietitään miten d- ja c- äänet eroavat toisistaan.
soitto	Tehdään hengitysharjoituksia rytmissä ja tarkastetaan soittoasento. Päristään huulilla pitkiä ääniä, ja kokeillaan päristä c- ja d- ääniä. Soitetaan c- ja d- ääniä myös suukappaleella, sekä putken ja suppilon avulla. Soitetaan ääniä soittimilla. Opettaja piirtää taululle c- ja d- nuotteja, joita soitetaan yhdessä. Myös oppilaat voivat käydä taululle piirtämässä omat rytminsä, jotka soitetaan.
luova	Muistellaan viime kerran torikauppoja. Taputetaan eri vihannesten ja hedelmien rytmejä. Oppilaat valitsevat

jonkun torilta ostettavan asian, ja piirtävät sen paperille. Lopuksi taputetaan kaikkien ”ostokset”, ja kirjoitetaan kuvien alle oikeat rytmit (esim. kurkku = kaksi neljäs-osanuottia ja kukkakaali= neljä kahdeksasosanuottia).

soitto	Lauletaan ja soitetaan ”Popsi popsi porkkanaa”- laulu alku-, väli-, ja loppusoittoineen vaski- ja rytmisoittimilla.
opetus	Sävelletään yhdessä alku- ja välisoitto ”Robotti”- lauluun käyttäen c- ja d- ääniä. Kirjoitetaan nämä myös vihkoon.
soitto	Soitetaan ”Robotti”- laulu ja vastasävelletyt alku- ja välisoitot.
loppulaulu	”Nyt on aika lopettaa”

Torvikerho/ 6. kokoontuminen: ”Maalla ja kaupungissa”

alkuloru	”Torvikerho alkaa taas”
motivointi	Opettaja näyttää tyhjää maatala- kuvaa, ja kertoo että maatilalla kaikki vielä nukkuvat. Kuunnellaan hiljaisuutta. Seuraavaksi opettaja antaa jonkun lapsen kiinnittää/piirtää kuvaan auringon. Kun aurinko nousee, herää myös kukko, joka herättää maatilalla muut eläimet ja asukkaat. Lisätään kuvaan maatilalla asustavia eläimiä ja ihmisiä, kunnes kaikki ovat saaneet lisätä kuvaan jotain. Matkitaan aina kuvaan tulevan eläimen ääntä.
laulu	Lauletaan kaksisävelinen ”Aurinkolaulu” sanoilla, ja samalla opettaja näyttää sävelkorkeuden vaihtelun kädellä. Lauletaan laulu nuottinimillä, ja kirjoitetaan laulu vihkoon.
liikunta	Keksitään liikkeet c- ja d- äänille (esim. c- äänen soidessa ollaan kyykyssä ja d- äänen soidessa seistään kädet vyötäröllä). Kokeillaan liikkua ”Aurinkolaulu” nuottinimien mukaan.
soitto	Tehdään aluksi hengitysharjoituksia ja päristellään huulilla ja tarkistetaan soittoasento. Sen jälkeen kokeillaan soittaa ”Aurinkolaulua” suukappaleilla. Tämän jälkeen soitetaan laulu soittimilla.
liikunta	Opetellaan tauon tunnistaminen musiikissa. Oppilaat muodostavat taukobussin. Bussi liikkuu vain, kun musiikki soi. Kun musiikki pysähtyy, bussikin pysähtyy. Bussi voi olla jono, tai se voidaan muodostaa kuten traktori edellisellä kerralla.

luova	Oppilaat saavat piirtää paikan, jonne he haluaisivat bussilla matkustaa.
opetus	Lisätään taukokortti rytmikortteihin ja harjoitellaan sen käyttämistä. Oppilaat saavat muodostaa rytmi- ja taukokorteista rytmejä, jotka taputetaan sekä soitetaan rytmi- ja vaskisoittimilla.
luova	Sävelletään omia kaksisävelisiä lauluja oppilaiden piirtämistä kuvista. Lauluihin voidaan myös keksiä sanat.
soitto	Soitetaan laulut soittimilla, ja jos aikaa jää, kerrataan tähän asti käytyjä lauluja.
loppulaulu	"Nyt on aika lopettaa"

Torvikerho, 7. kokoontuminen: ”Kulkuneuvot”

alkuloru	”Torvikerho alkaa taas!”
motivointi	Opettaja soittaa kolmijakoista ja tasajakoista musiikkia vuorotellen. Oppilaat arvaavat kuljetaanko laivalla (kolmijakoinen) vai junalla (tasajakoinen).
liikunta	Jaetaan oppilaat kahdeksi ryhmäksi. Toiset kulkevat laivalla ja toiset junalla. Opettaja soittaa vuorotellen tasa- ja kolmijakoista musiikkia, ja ryhmät liikkuvat aina, kun kuulevat oman musiikkinsa. Laiva keinuu ja juna jyskyttää tasaisesti eteenpäin.
luova	Keksitään laiva- ja juna- aiheisia kaksisävelisiä sävelmiä, ja kirjoitetaan ne vihkoon.
soitto	Tehdään hengitysharjoituksia, huulipäristelyä ja soitetaan suukappaleilla, sekä putken ja suppilon avulla.
liikunta	Lauletaan ja liikutaan ”Aurinkolaulu”.
soitto	Soitetaan ”Aurinkolaulu” soittimilla.
laulu	”Autonrämärokki”. Opetellaan laulu, ja soitetaan tambuuriineilla aina tahdin toisella ja neljännellä iskulla.
soitto	Opetellaan alku- ja välisoitto ”Autonrämärokkiin”, ja kirjoitetaan se vihkoon. Tämän jälkeen ne liikutaan ja soitetaan.
tanssi	Soitetaan jokin Elviksen rokkikappale levyltä, jonka tahdissa voi soittaa esim. ilmakitaraa.
loppulaulu	”Nyt on aika lopettaa”

Torvikerho, 8. kokoontuminen: ”Kulkuneuvot”

alkuloru	”Torvikerho alkaa taas!”
motivointi	Opettaja soittaa d- ja a- paloilla intiaanimaista säestystä, ja laulaa ”Kanoottilaulua” (Musica 1-2, s. 199). Oppilaat saavat vuorollaan säestää laulua paloilla.
opetus	Opetellaan tunnistamaan ja piirtämään puolinuotti. Lisätään puolinuotti myös rytmikortteihin.
liikunta	Oppilaat kävelevät musiikin mukaan vapaasti. Kun musiikki taukoaa, he ottavat toisistaan kiinni ja muodostavat patsaan. Kun opettaja soittaa pianolla asteittain alaspäin kulkevan sävelsarjan, patsas hajoaa, ja ”palaset” sinkoilevat ympäriinsä. Musiikin jatkuessa alkaa taas kävely.
soitto	Tehdään hengitysharjoituksia, päristään huulilla ja tarkistetaan soittoasennot. Soitetaan myös suukappaleella. Soittimilla soitetaan puolinuottikuviota ”Kanoottilauluun”. Puolet ryhmästä soittavat intiaanirytmisiä rummuilla, kun toinen puoli soittaa vaskisoittimia.
leikki	Ääniorkesteri. Leikitään, kuten aikaisemminkin.
laulu+ soitto	Soitetaan ja lauletaan ”Autonrämärokki”. Alku- ja välisoitot voidaan ensin liikkua.
opetus	Opetellaan e- nuotti, ja keksitään sille liike. Etsitään sen paikka viivastolta, ja piirretään se vihkoihin.
soitto	Harjoitellaan e- nuotin soittamista soittimilla. Keksitään omia rytmejä ja soitetaan niitä.

leikki	"Mikä alkaa e:llä?" Keksitään e- kirjaimella alkavia sanoja vuorotellen piirissä. Leikistä voidaan tehdä myös pudotuspeli, mutta pudotessa pelistä täytyy tietysti tuulettaa näyttävästi.
loppulaulu	"Nyt on aika lopettaa"

Torvikerho, 9. kokoontuminen: ”Kulkuneuvot”

alkuloru	”Torvikerho alkaa taas!”
motivointi	”Ajetaan torille! Minkä värisellä autolla ajat?” Kukin saa kertoa vuorollaan autonsa värin.
liikunta	”Ajelen, ajelen, stop!” Ajetaan autoilla, ja vastaan tulee erilaisia asioita (sade, jänis tiellä, ruuhka,). Keksitään, miten niistä selviydytään ja jatketaan matkaa.
laulu	”Torilla pysähdytään makkarakauppiaan luokse. Hänellä on jotain asiaa.” ”Makkaralaulu”. Lauletaan laulu, ja mietitään, mitä muuta torilta voikaan ostaa. Lauletaan myös muista asioista. Opettaja voi näyttää äänenkorkeutta kädellä.
opetus+ liikunta	Piirretään vihkoihin ”Makkaralaulun” nuotit, ja lauletaan laulu nuottinimillä. Liikutaan nuottinimiliikkeiden mukaan.
soitto	Tehdään hengitysharjoituksia ja päristellään huulilla. Soitetaan suukappaleella sekä putken ja suppilon avulla. Soitetaan makkaralaulu soittimilla.
opetus	Mietitään erilaisia soittimia. Kuunnellaan erilaisia kappaleita, ja mietitään mitä instrumentteja niissä kuuluu. Opettajalla on soitinkortit, joista voidaan aina näyttää kuullut soittimet.
leikki	Soitinpantomiimi. Jokaiselle lapselle jaetaan yksi soitinkortti. Jokaista korttia on kaksi kappaletta. Toiset kortit asetetaan pöydälle tai lattialle kuvapuoli alaspäin. Kaksi oppilasta alkaa näyttämään kortissaan olevan soittimen soittamista. Muiden tehtävä on etsiä pöydällä olevista korteista oikeat soittimet. Kun oikea pari on

löytynyt, voi arvaaja antaa kortin parin esittäjälle, ja jäädä itse esittämään omassa kortissaan olevan soitinsoittamista.

laulu+ soitto

Kerrataan tässä jaksossa laulettu ja soitettu laulu.

loppulaulu

"Nyt on aika lopettaa"

Torvikerho, 10. kokoontuminen: ”Syksy”

alkuloru	”Torvikerho alkaa taas!”
motivointi	Opettajalla on syksyn lehtiä mukanaan. Keskustellaan syksystä. Jokainen saa valita itselleen yhden lehden.
laulu	”Lehdet lentää” Lauletaan laulu, ja laulun loputtua puhalletaan lehti kädestä lattialle.
opetus	Opetellaan kohotahti. Lauletaan ”Lehdet lentää”, ja taputetaan aina tahdin ensimmäisellä iskulla reisiin. Samaa voidaan harjoitella myös rummulla.
soitto	Tehdään hengitysharjoituksia ja päristellään huulilla. Soitetaan suukappaleella c- d- ja e- ääniä ja kokeillaan soittaa lehdet lentää- laulua.
liikunta	Opettaja soittaa pianolla alakuloista syystunnelmaa. Oppilailla on silkkihuivit, joita he lennättävät lehtinä.
liikunta	Kirjoitetaan ”Lehdet lentää”- laulu vihkoon, ja liikutaan se nuottinimiliikkeillä (c- kyykyssä, d- seisoen kädet vyötäröllä, e- seisoen kädet pään päällä)
soitto	Soitetaan ”Lehdet lentää” soittimilla. Jaetaan lapset kahteen ryhmään. Toiset soittavat ensin vaskisoittimia ja toiset rytmisoittimia. Myöhemmin osat vaihtuvat.
luova	Laitetaan opettajan tuomat lehdet ison paperin alle ja väritetään lehtien päältä. Saadaan hieno syksyinen taideos.
soitto	Kerrataan ”Makkaralaulu” soittimilla.
loppulaulu	”Nyt on aika lopettaa”

Torvikerho/ 11. kokoontuminen: ”Syksy”

alkuloru	”Torvikerho alkaa taas!”
motivointi	Soitetaan aluksi sormenpäillä sadetta rumpuihin. Välillä sade yltyy hurjaksi myrskyksi ja lopuksi sade vaimeenee. Opettaja voi antaa sanalliset ohjeet, tai hänellä voi olla erilaisia säätiloja kuvaavat kortit (sade ja myrsky). Myös joku oppilaista voi toimia kapellimestarina.
opetus	Opettajalla on kaksi kania (esim. kartongista tehty), joista toisella on surullinen ilme ja toisella iloinen. Opettaja soittaa ensin musiikkia esim. c- duurissa, ja sitten c- mollissa. Mietitään duurin ja mollin eroja, ja nimetään kanit Duuri- ja Mollipupuiksi.
liikunta	”Lehdet lentää”. Lauletaan laulua ja lennetään syksyn lehtinä. Laulun lopuksi opettaja voi soittaa asteittain alaspäin kulkean nopean sävelkulun pianolla, jolloin lehdet putoavat maahan. Laulu alkaa alusta.
soitto	Tehdään hengitysharjoituksia ja päristellään huulilla. Soitetaan suukappaleella c- d- ja e- nuotteja. Kerrataan soittimilla ”Makkaralaulu” ja ”Lehdet lentää”.
kuuntelu	Beethoven: Kuutamonaatti, 1. osa. Opettaja kertoo lapsille lyhyesti Beethovenista, ja antaa lapsille mustat paperit. lapset piirtävät paperiin kuun. Kun musiikki alkaa soida, lapset saavat piirtää paperille paikan, jonka yllä kuu loistaa. Kuuntelun ja piirtämisen jälkeen keskustellaan kuvista.
laulu	Koputetaan lattiaan/pöytään valssirytmisiä seuraavasti: vasen käsi soittaa rystysillä tahdin ensimmäistä iskua

ja oikean käden sormenpäät tahdin toista ja kolmatta iskua. Opettaja laulaa laulun ”Lokakuulla” (Musica 1-2, s.133), johon lapset tulevat mukaan. Mietitään yhdessä, onko laulu Duuri- vai Mollipupun laulu.

- soitto Kirjoitetaan opettajan säveltämä välisoitto ”Lokakuulla”-lauluun, jonka jälkeen laulu liikutaan ja soitetaan se soittimilla.
- äänimaisema Tehdään äänimaisema. Jokainen ottaa oman paikan luokasta ja sulkee silmät. Opettaja kertoo, että seuraavaksi lähdetään äänimatalle metsän hiljaisuudesta kaupungin hälinään. Äänimaisema alkaa hiljaisuudesta. Opettaja voi tarvittaessa johdatella äänimaisemaa, jos se itsestään ei kulje metsästä kaupunkiin. Äänimaiseman jälkeen keskustellaan äänimaisemasta ja sen tekemisestä.
- loppulaulu ”Nyt on aika lopettaa”

Torvikerho/ 12. kokoontuminen: ”Syksy”

alkuloru	”Torvikerho alkaa taas!”
motivointi	Omenakorit. Opettaja piirtää taululle omenakoreja, ja korin eteen aina numeron, montako omenaa korissa pitäisi olla. Oppilaat saavat piirtää koreihin omenat. Koreihin voi piirtää myös taukoja. Kun kaikissa koreissa on oikea määrä omenoita, omenoille annetaan ääni, ja ne syödään perussykkeen tahdissa taputtaen. Tämän jälkeen ne voidaan soittaa suukappaleilla.
soitto	Tehdään hengitysharjoituksia ja päristellään huulilla. Soitetaan myös suukappaleen, sekä putken ja supilon avulla. Soitetaan soittimilla ”Lehdet lentää”, ”Makkara-laulu” ja ”Lokakuulla”. Kerrataan myös jokin lasten toivoma aikaisemmin soitettu/laulettu laulu.
liikunta	Oppilaat kävelevät musiikin mukaan vapaasti. Kun musiikki taukoaa, he ottavat toisistaan kiinni ja muodostavat patsaan. Kun opettaja soittaa pianolla asteittain alaspäin kulkevan sävelsarjan, patsas hajoaa, ja ”palaset” sinkoilevat ympäriinsä. Musiikin jatkuessa alkaa taas kävely.
laulu/soitto	Kerrataan ”Kanoottilaulu” laulaen sekä soittimilla.
liikunta	”Menninkäiset metsässä” (Kippurallaa, s. 16-17). Tanssitaan piirissä. Musiikki tulee nauhalta.
soitto	Soitetaan vuorotellen ja yhdessä. Keksitään yhdessä yhdessä soitettava lyhyt rytmi, joka soitetaan. Sen jälkeen vuorollaan jokainen saa improvisoida esim. yhden

tahdin opituilla äänillä. Jokaisen improvisoinnin jälkeen soitetaan aina yhdessä keksitty rytmi.

leikki

Suukappaleen piilotus. Yksi oppilaista menee luokan ulkopuolelle. Muut piilottavat sillä aikaa yhden suukappaleen. Kun oppilas etsii suukappaletta, muut soittavat suukappaleilla hiljaa, jos hän on kaukana, ja voimakkaasti, jos hän on lähellä piilotettua suukappaletta.

loppulaulu

"Nyt on aika lopettaa!"

Torvikerho/ 13. kokoontuminen: ”Joulu on jo ovella..”

alkuloru	”Torvikerho alkaa taas!”
motivointi	Kuunnellaan: Johannes Brahmsin ”Unkarilainen tanssi nro 5”. Opettaja kertoo Zenda Nelin kehittämään tarinaan perustuvan jouluisen kertomuksen (Soi 1-2 Opettajan vinkkipankki, s. 336-337), johon oppilaat osallistuvat.
laulu	”Hiivi, hiivi tonttu vaan” (Soi 1-2, s. 129). ”Laulussa on tuttu sävel (Tuiki tuiki tähtönen). Tunnistatteko sen?”
liikunta	Hiivittää tonttuina. Opettaja säestää hiljaa pianolla. Leikitään sanojen mukana.
luova	Puhutaan joulukonsertista. Päätetään yhdessä ohjelma. Oppilaat saavat äänestää mielekkäimpiä kappaleita, joista eniten ääniä saaneet soitetaan konsertissa.
soitto	Tehdään hengitysharjoituksia ja päristään suukappaleilla. Soitetaan suukappaleilla ja putken sekä suppilon avulla. Soitetaan soittimilla opettajan säveltämä välisoitto ”Hiivi, hiivi tonttu vaan”- lauluun.
liikunta	”Possu pallukka” (Vauvojen laulun aika, s. 55). Joku leikkijöistä on iso possu, jolla on quiro. Iso possu on nurkassa, ja aina laulun loputtua soittaa quiroa (quiro kutsuu syömään kaukalolle), jolloin muut possut kiirehtivät röhkien quiroa soittavan possun luo.
soitto	Soitetaan opettajan säveltämä säestys vaskisoittimille lauluun ”Pikku tonttu kiikaroi” (Olin laulukirja, s. 110). Kun lapset osaavat soittaa äänet oikeassa rytmissä, opettaja voi soittaa pianolla mukana.

luova Askarrellaan kutsukortit joulukonserttiin.

loppulaulu "Nyt on aika lopettaa"

Torvikerho/ 14. kokoontuminen: ”Joulu on jo ovella...”

alkuloru	”Torvikerho alkaa taas!”
motivointi	”Tonttu lähti matkaan” leikitään parin kanssa. Toinen on kukko ja toinen tonttu. Parit kulkevat perätysten tiilassa kallistuen välillä oikealle, välillä vasemmalle. Laulun lopussa tontut ja kukot kellahtavat lattialle. Opettaja voi säestää laulua pianolla tai kitaralla.
laulu	Lauletaan ja leikitään piirissä ”Joulu on taas”. Hallaharson voi laittaa piirin keskelle kuvaamaan Joulupuuroa.
soitto	Tehdään hengitysharjoituksia ja päristään huulilla. Soitetaan myös suukappaleella. Tämän jälkeen harjoitellaan konsertissa soitettavia lauluja, ja sovitaan kuka soittaa missäkin laulussa mitäkin soittimia.
luova	Askarrellaan joulukuuset vihreästä kartongista ja silkkipaperin paloista.
loppulaulu	”Nyt on aika lopettaa”

Torvikerho/ 15. kokoontuminen: ”Joulu on jo ovella...”

alkuloru	”Torvikerho alkaa taas!”
motivointi	Keskustellaan joulukonsertista. Keitä lapset ovat sinne kutsuneet, jännittääkö esiintyminen jne... Opettaja on koonnut konserttiohjelman ja kertoo sen lapsille. Konserttiohjelman voi nivoa yhteen esim. jotain tarinaa koko ajan mukana kuljettaen, jolloin myös pienemmät kuuntelijat jaksavat seurata konserttia paremmin. Joka tapauksessa konsertti on hyvä juontaa, koska soittimien vaihtoon menee kappaleiden välissä aikaa.
soitto	Harjoitellaan konserttiohjelman. Aluksi tehdään tietysti hengitys- ja päristelyharjoituksia.
loppulaulu	”Nyt on aika lopettaa”

Torvikerho/ 16. kokoontuminen: JOULUKONSERTTI

esimerkkiohjelma:

(Lapset makaavat lattialla tonttupuvuissa ja ”nukkuvat”. Taustalla voi soida esim. Griegin Aamutunnelmia) Aamuaurinko välkkyi Korvatunturin hangilla. Pikku tonttu heräsi, venytteli hieman ja ihasteli auringon paistetta. Hän meni herättämään myös muut tontut. (Yksi lapsista nousee aikaisemmin kuin muut, venytelee, ja herättää muut lapset.) Lapset soittavat ”Aurinkolaulun”.

Tontut olivat juuri aikeissa lähteä päivän askareihinsa, kunnes yksi tonttu huomasi, että kaikki joululaulut olivat kadonneet. Tontut päättivät lähteä etsimään niitä. Oppilaat soittavat ja laulavat ”Pikku tonttu kiikaroi”.

Tontut miettivät missä ihmeessä joululaulut voisivat olla. He etsivät kivien ja kantojen alta, mutta eivät niitä löytäneet. He päättivät jatkaa etsintöjään, ja lähtivät ajamaan kohti kaupunkia. Mutta tonttujen auto ei tainnut olla ihan kunnossa.... Oppilaat laulavat ja soittavat ”Kaksi vanhaa autonrämää”.

Auto ja sen osat jäivät matkan varrelle, mutta pääsivätpä tontut lopulta kaupunkiin. Kaupungissa tontut suuntasivat torin ihmisvilinään ja ensimmäiseksi makkarakauppiaan luo. Makkarakauppias oli kuitenkin liian kiireinen auttaakseen tonttuja. Hän lauloi koko ajan samaa laulua... Onkohan se sinulle tuttu? Oppilaat laulavat ja soittavat ”Makkaralaulun”.

Joululaulut eivät löytyneet toriltakaan. Saivat tontut sentään vatsansa täyteen, niin jaksavat jatkaa etsintöjä. Voisikohan joululaulut löytyä tehtaasta? Haju ainakin on niin kamala, ettei kukaan tontuista haluaisi astua tehtaaseen (tontut pitelevät nenäänsä). Oppilaat soittavat ja laulavat ”Robottilaulun”.

Tehtaassa joululaulut eivät ainakaan olleet. Eihän siellä näkynyt edes ihmisiä. Ainoastaan hobotteja. Ei kun mopotteja... ääh. En millään muista mitä ne taas olivatkaan. Sibotteja? Kobotteja? (Yleisöstä todennäköisesti joku lapsi huutaa ”Robotteja!”) Juuri niin! Robotteja. Tontut vaipuivat alakuloon. Eihän joulusta

tulisi mitään ilman joululauluja. Tontut lähtivät surullisina takaisin Korvatunturille. (Opettaja soittaa ”Tuiki tuiki tähtöstä” mollissa samalla kun lapset kävelevät alakuloisina jonossa soittimien luo.)

Korvatunturilla tontut avaavat suuren tuvan oven ja avaavat jo suunsa kertoakseen Joulupukille surulliset uutiset. Mutta mitä ihmettä! Tuvassa raikaavat joululaulut ja Joulumuori on keittänyt ison padallisen puuroa. Tontut ovat aivan ihmeissään, mutta eivät kerkeä asiaa sen enempää miettimään, kun Joulumuori tempaa tontut mukaansa laulamaan! (Oppilaat laulavat ja tanssivat piirissä ”Joulu on taas”. Yleisö voi laulaa mukana.

Voi kun puuro maistuikin hyvältä! Mutta tonttujen jokaisen tontun pääkopassa pyöri siltikin ihmetys joululaulujen yht’äkkisestä löytymisestä. Hyvähän tuo tietysti oli, että joululaulut löytyivät. Nyt tontut pystyivätkin taas keskittymään omiin tehtäviinsä. Lapset soittavat ja laulavat ”Hiivi, hiivi tonttu vaan”. Lopuksi kumarretaan näyttävästi.